

การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกัน
และบรรเทาสาธารณภัย ของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

สมโภช ชุมกระโทก

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการเมืองการปกครอง

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

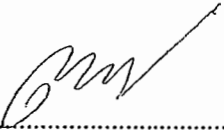
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ พันจ่าเอกสม โภช ชุมกระโทก ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง
ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัช จงสีบพันธ์)

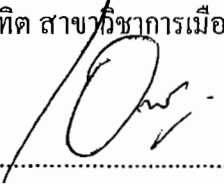
คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัช จงสีบพันธ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิสว่าง)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์(พิเศษ) พันตำรวจเอก ดร.ปกรณ์ มณีปกรณ์)

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร)

วันที่ ๒๙ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษาและช่วยแนะนำ
แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลัช จงสืบพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ โพธิสว่าง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) พันตำรวจเอก ดร.ปรกรณ์ มณีปกรณ์
และ ร้อยตำรวจเอก ดร.วิเชียร ต้นศิริคงคล ที่ได้กรุณาแนะนำ ทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษา
ค้นคว้างานนิพนธ์อย่างถูกต้องสมบูรณ์ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ดังปรากฏนามในงานนิพนธ์ฉบับนี้ที่ได้กรุณา
ตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหา และความเที่ยงตรงของแบบสอบถามในการศึกษาค้นคว้า
อีกทั้งขอเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในเขตเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ
ทุกท่าน ที่ได้ให้ความกรุณาอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม และแสดงความคิดเห็นให้การดำเนินการ
วิจัยสำเร็จด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบบูชาพระคุณของบิดา มารดาและ
ครูอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ จนทำให้ผู้วิจัยมีความพยายามในการทำงาน
นิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จด้วยดีในที่สุด

สมโภช ชุมกระโทก

54910374: สาขาวิชา: การเมืองและการปกครอง; ร.ม. (การเมืองและการปกครอง)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม/ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน/ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย/
เทศบาลเมืองอรัญญประเทศ/ จังหวัดสระแก้ว

สมโภช ชุมกระโทก: การศึกษาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในเขตเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จังหวัด
สระแก้ว (THE PARTICIPATION OF VOLUNTEER CIVIL DEFENSE AND DISASTER
PREVENTION IN THE ARANYAPRATHET MUNICIPALITY SAKAEO PROVINCE)

คณะกรรมการการควบคุมงานนิพนธ์: ชลัช จงสืบพันธ์, ร.ด. , 83 หน้า. ปี พ.ศ. 2556.

การวิจัยเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในการปฏิบัติงาน
ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในเขตเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิง
สำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพล
เรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จังหวัด
สระแก้ว และเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการ
ปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตาม
สถานภาพส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในเขตเทศบาลเมือง
อรัญญประเทศ จำนวน 183 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการ
วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ
สมมติฐานใช้การทดสอบค่าที (t-Test) และการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)
เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการ
ปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวม พบว่า ระดับ
การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา
เป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการการช่วยเหลือส่วนราชการและสังคม อยู่ในระดับมาก
รองลงมาคือด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการฝึกอบรม อยู่ในระดับน้อย
และ ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาการเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัย
ฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของเทศบาลเมือง อรัญญประเทศ
จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ผลการศึกษาพบว่า เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลา
การเป็นสมาชิกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัย ฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการ
ปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ ไม่แตกต่างกัน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามในการวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน.....	15
ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัคร ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน.....	31
ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ.....	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	42
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
4	ผลการศึกษา.....	49
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
	ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	50
	ส่วนที่ 2 ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในเขตเทศบาลเมืองอรัญญูประเทศ อำเภอ อรัญญูประเทศ จังหวัดสระแก้ว.....	53
	ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน.....	59
5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	64
	สรุปผลการศึกษา.....	64
	อภิปรายผลการศึกษา.....	67
	ข้อเสนอแนะ.....	71
	บรรณานุกรม.....	72
	ภาคผนวก.....	74
	ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	80

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามชุมชน 18 ชุมชน 43
2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ..... 50
3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ..... 50
4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ..... 51
5	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา..... 51
6	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้..... 52
7	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาการเป็นสมาชิก..... 52
8	แสดงระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวม..... 53
9	แสดงระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในเขตเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามความถี่ในด้านการฝึกอบรม 54
10	แสดงระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย..... 55
11	แสดงระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามด้านการช่วยเหลือส่วนราชการและสังคม..... 56
12	ระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย..... 58
13	การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 เพศต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองอรัญญประเทศต่างกัน..... 59

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
14	การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 อายุต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัคร ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาล เมืองอรัญญประเทศต่างกัน.....	60
15	การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 อาชีพต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัคร ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย เทศบาล เมืองอรัญญประเทศต่างกัน.....	60
16	การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 ระดับการศึกษาต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองอรัญญประเทศต่างกัน.....	61
17	การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 5 รายได้ต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของ อาสาสมัคร ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย เทศบาล เมืองอรัญญประเทศต่างกัน.....	61
18	การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 6 ระยะเวลาการเป็นสมาชิกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วม ของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองอรัญญประเทศต่างกัน	62
19	ตารางสรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	62

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 เครื่องหมายอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	28
2 โครงสร้างการบริหารงานศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมือง อรัญญประเทศ	35
3 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	41

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สืบเนื่องจากการเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภัยจากธรรมชาติหรือภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์มีแนวโน้มมากขึ้น และสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และของทางราชการตลอดจนการพัฒนาประเทศมากขึ้นเป็นลำดับ ประกอบกับสภาพแวดล้อมของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้สถานการณ์สาธารณสุขภัย หรือภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยมีแนวโน้มการเกิดและความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นสร้างความสูญเสียแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นภัยพิบัติที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือภัยพิบัติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงมหาดไทย, 2550)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมให้ประชาชนมาเป็น อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานช่วยเหลือทางราชการในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย และระงับภัยที่อาจเกิดขึ้นได้ อย่างทันทั่วทั้งที่มีประสิทธิภาพถูกต้อง ตามหลักวิชาการ อันจะทำให้สามารถลดความสูญเสียที่เกิดขึ้นให้น้อยที่สุด และที่สำคัญที่สุดก็เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการป้องกันภัย และเพื่อสามารถช่วยเหลือตนเอง และส่วนรวมได้อย่างทันการณ์ (กานต์ชนิต นุชนิยม, 2553, หน้า 1)

ในประเทศไทยนั้น ไม่ได้มีข้อบังคับให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจการด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนทั้ง ๆ ที่งานป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับความปลอดภัย และความสงบเรียบร้อยของประชาชนเอง โดยแท้ ประชาชนชาวไทยให้ความสนใจกับการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนน้อยมากและส่วนใหญ่ไม่ทราบว่า การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนคืออะไร และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนหรือไม่ อย่างไรก็ดีในประเทศไทยได้เคยมีประชาชนเข้าร่วมช่วยเหลือในกิจการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในด้านช่วยป้องกันและบรรเทาภัยทางอากาศแล้ว ตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 และมีกฎหมายรองรับการเข้าร่วมของประชาชนในครั้งนั้น คือ พระราชบัญญัติป้องกันภัยทางอากาศ พ.ศ. 2484 ถือเป็นครั้งแรกของประชาชนที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจการด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในประเทศไทย ในรูปอาสาสมัครที่เข้ามาช่วยเหลือประเทศในยามคับขัน (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงมหาดไทย, 2550) เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ผ่านพ้นไป การมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะนี้ก็ซบเซาลง เมื่อบ้านเมืองอยู่ในสภาวะปกติ ประกอบกับทั้งสภาพภูมิประเทศของไทยไม่มีภัยธรรมชาติที่รุนแรง

เช่น ภูเขาไฟระเบิด แผ่นดินไหว ประชาชนจึงขาดความกระตือรือร้นในการเตรียมการป้องกันภัย ซึ่งในความเป็นจริงแล้วยังมีภัยอื่น ที่อาจเกิดขึ้นได้ และนำความเสียหายอย่างร้ายแรงได้เสมอ เช่น การเกิดคลื่นยักษ์ ซึนามิ ที่จังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย เป็นต้น (กานต์ชนิต นุชนิยม, 2553, หน้า 2)

หลังจากสถานการณ์การเกิดคลื่นยักษ์ ซึนามิที่จังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย ทำให้กองป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้พิจารณาเห็นว่าในสถานการณ์ปัจจุบัน ทั้งภายในและภายนอกประเทศ อยู่ในภาวะไม่ปลอดภัย ประกอบกับภัยธรรมชาติต่าง ๆ ในแต่ละปีก็ได้ทำลายทรัพย์สินของประชาชน และประเทศชาติอย่างมาก ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เพียงพอ และไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงได้มีการฝึกอบรมราษฎรขึ้น เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยต่าง ๆ สามารถที่จะป้องกันและระงับภัยที่เกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ยังเป็นกำลังสำคัญในการระดมกำลัง ช่วยเหลือป้องกัน หรือบรรเทาภัยต่าง ๆ เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นได้ การจัดการภัยพิบัติในปัจจุบัน จึงเน้นการป้องกันภัยโดยการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งมีใช้เรื่องของรัฐหรือชุมชนเพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่เป็นเรื่องที่ต้องอาศัยการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคประชาชน จึงมีความจำเป็นต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยการเข้ามาเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ซึ่งเป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยป้องกัน และบรรเทาความเสียหายอันเกิดจากภัยพิบัติ ก่อให้เกิดความยั่งยืนในการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย, 2550)

กระทรวงมหาดไทยเล็งเห็นความสำคัญของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) จึงได้มีโครงการขยายเครือข่าย อปพร. ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยให้มี อปพร. ในแต่ละพื้นที่ไม่น้อยกว่า 2% ของจำนวนประชากร โดยมอบหมายให้กรมป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2545 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2545 ซึ่งมีภารกิจหลักประการหนึ่งในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเป็นหน่วยงานหลักในการขยายเครือข่าย อปพร. ด้วยสภาพปัญหาและความเป็นมาดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ การดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับท้องถิ่นให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ต้องได้รับการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมจากเครือข่ายภาคประชาชนในเขตเทศบาล ซึ่งอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เป็นเครือข่ายภาคประชาชนที่ผ่านการฝึกอบรม

ตามหลักสูตร และมีกฎหมายรองรับอีกทั้ง อปพร. เป็นคนในพื้นที่เมื่อเกิดเหตุสาธารณภัยขึ้น สามารถเข้าดำเนินการ ได้ทันที จึงเป็นกำลังสำคัญของภาครัฐในการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งการดำเนินการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยให้เกิดความยั่งยืนนั้น ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นพนักงานของเทศบาลเมือง อรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในเขตเทศบาลเมือง อรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เพื่อจะนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยในเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ต่อไป

คำถามในการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย ของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศอยู่ในระดับใด
2. การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย ของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาการเป็นสมาชิก มีความแตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อปพร.)ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย

1. เพศต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต่างกัน
2. อายุต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต่างกัน

3. ระดับการศึกษาต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต่างกัน

4. อาชีพต่างกันมีมีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต่างกัน

5. รายได้ต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต่างกัน

6. ระยะเวลาการเป็นสมาชิกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยมุ่งศึกษาถึงการมีส่วนร่วม ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการฝึกอบรม 2. ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย 3. ด้านการช่วยเหลือส่วนราชการและสังคม และ 4. ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยศึกษาเปรียบเทียบกับสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาการเป็นสมาชิก

ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำนวนทั้งสิ้น 339 คน จาก 18 ชุมชน โดยทำการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้สูตรของ (Yamane, 1967) ที่มีความเชื่อมั่น 95% และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวนทั้งสิ้น 183 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้เฉพาะพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ อำเภออรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ขอบเขตด้านช่วงเวลาของการศึกษา

เวลาในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของเวลาเพื่อให้ได้เวลาที่เหมาะสม โดยเริ่มทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2555 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2556 รวมระยะเวลา 7 เดือน ซึ่งเป็นระยะเวลาตั้งแต่เริ่มค้นคว้าข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี จนถึงการจัดทำรูปเล่ม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ในเชิงวิชาการ

ผลจากการศึกษาทำให้ทราบระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และทำให้ทราบถึงระดับมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

ประโยชน์ในการประยุกต์ใช้

ผลจากการศึกษาสามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ เพื่อใช้ประกอบในการวางแผนพัฒนาปรับปรุง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หมายถึง การที่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เข้ามาดำเนินการในกิจกรรมหนึ่ง หรือหลายกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการฝึกอบรม ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ด้านการช่วยเหลือส่วนราชการและสังคม และด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ด้านการฝึกอบรม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมหลักการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน การมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม/สาธิตด้านการป้องกันและการระงับภัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น ไฟไหม้ น้ำท่วม การมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมความปลอดภัยทางถนนและกฎหมายจราจร การมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม/สาธิตในการซักซ้อมแผนด้านการป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม/สาธิตด้านการกู้ชีพและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย หมายถึง การมีส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านไฟไหม้ การมีส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านลมพายุ การมีส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านน้ำท่วม การมีส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านภัยแล้ง การมีส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านสารเคมี

ด้านการช่วยเหลือส่วนราชการและสังคม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุนส่วนราชการ/หน่วยงานในพื้นที่หรือหน่วยงานข้างเคียงในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานของทางราชการ ในวันสำคัญ และงานพิธีการ การมีส่วนร่วมดำเนินการรักษาความปลอดภัยต่อสถานที่และบุคคลสำคัญ

ในโอกาสและงานพิธีต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานช่วยเหลือสังคมในช่วงเทศกาลสำคัญ ๆ เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ประชาชน

ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หมายถึง การมีส่วนร่วมในการวางแผน ปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น การมีส่วนร่วมการวางแผน ในการจัดหา/ เก็บรักษาเครื่องมือเครื่องใช้ยานพาหนะวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นใน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การวางแผนการอพยพประชาชนไปยังพื้นที่ปลอดภัย การวางแผนจัดส่งเครื่องอุปโภค บริโภค น้ำดื่มที่จำเป็นต่อการดำรงชีพไปยังพื้นที่ปลอดภัย การวางแผนในการค้นหาและช่วยเหลือผู้บาดเจ็บจากสาธารณภัย

สาธารณภัย หมายถึง อัคคีภัย อุทกภัย วัตถุภัย ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีมาเป็นสาธารณะไม่ว่าจะเกิดขึ้นจากธรรมชาติหรือมีผู้ทำให้เกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตและร่างกายของประชาชนหรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือรัฐ

อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) หมายถึง บุคคลผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสมัครใจและไม่มีผู้ใดบังคับข่มขู่โดยไม่หวังผลประโยชน์หรือสิ่งตอบแทนแต่ประการใดตลอดจนการกระทำนั้นเพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม และไม่ใช้การกระทำเพื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นต่อชีวิตร่างกายของประชาชนหรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีมาเป็นสาธารณะ เช่น อัคคีภัย วัตถุภัย อุทกภัย ภัยทางอากาศและภัยการก่อวินาศกรรม ไม่ว่าจะการดำเนินการนั้นได้กระทำก่อนเกิดภัยขณะเกิดภัยหรือเมื่อภัยได้ผ่านพ้นไปแล้วและหมายความรวมถึง การอพยพประชาชนและส่วนราชการเพื่อการนั้น

เพศ หมายถึง สถานภาพทางเพศของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ที่ปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

อาชีพ หมายถึง งานที่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ยึดถือปฏิบัติเป็นงานหลักในการประกอบการทำงานเลี้ยงชีพของตนเองและครอบครัว

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในขณะที่ทำการศึกษาวิจัย

รายได้ หมายถึง เงินรายได้ของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน โดยเฉลี่ยต่อเดือนที่ยังไม่หักค่าใช้จ่าย

ระยะเวลาการเป็นสมาชิก หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มเป็นสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จนถึงปัจจุบัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล โดยผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเกี่ยวกับงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
3. แนวคิดเกี่ยวกับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
4. ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)
5. ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

ได้มีนักวิชาการ ได้ให้ความหมายที่แตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

Brow & Moberg (1993, หน้า 68 อ้างถึงใน ประภาพร ศรีสถิตธรรม, 2543, หน้า 16)

ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ในการตัดสินใจที่ส่งผลกระทบต่อพวกเขาในอนาคตซึ่งอาจจะถูกกำหนดขึ้นมาอย่างเป็นทางการ หรือได้รับการสนับสนุนอย่างไม่เป็นทางการก็ได้

เจริญ ภัทระ (2540, หน้า 13) ได้กล่าวของการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือการมีส่วนร่วมของชุมชน ว่าหมายถึง ความพร้อมและโอกาสที่ทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายประชาชน ยอมรับผิชอบและทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน และยังได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในทฤษฎีที่แตกต่างกันอีก 4 ความหมาย คือ

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่กลุ่มประชาชนหรือขบวนการของประชาชน ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นผู้ที่อยู่ในวงนอกระบบราชการ ได้เพิ่มความสามารถในการควบคุม ทรัพยากรและสถาบันต่าง ๆ ตามสถานะสังคมที่เป็นอยู่

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถ ของตนเอง ในการจัดการและควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ ในสังคม เพื่อประโยชน์ของการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรี ในฐานะสมาชิกของสังคม และในการมีส่วนร่วม ประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญาซึ่ง แสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนเองอย่างเป็นตัวของตัวเอง

3. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ในการดำเนินการพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และความชำนาญร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงาน ขององค์กรและเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้อง

4. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับ โอกาส ที่ได้รับแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขามี แสดงออกซึ่งที่เขาต้องการ แสดงออก ซึ่งปัญหาที่กำลังเผชิญและแสดงถึงซึ่งวิธีแก้ปัญหา และลงมือปฏิบัติ โดยการช่วยเหลือของ หน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด

งามศิลป์ แห่งสถิตย์ (2553, หน้า 10) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะของการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประมวผล เป็นกระบวนการที่กลุ่มเป้าหมายได้รับ โอกาส และใช้โอกาสที่ได้รับแสดงออก ซึ่งความรู้สึกนึกคิด แก้ไขปัญหาความต้องการของตน โดยการ ช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง ความร่วมมือของปัจเจก หรือกลุ่มบุคคล เพื่อเข้ามา มีส่วนกำหนดความต้องการหรือช่วยกันคิดและตัดสินใจร่วมกัน ในกระบวนการต่าง ๆ เช่น การคิด วิเคราะห์ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามประเมินผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มหรือ องค์กรที่เข้ามาเป็นสมาชิกจาก

เมื่อนำความหมายของการมีส่วนร่วมมาใช้กับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จึงได้ความหมายว่า คือ การที่อาสาสมัครป้องกัน ภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เข้ามาดำเนินการในกิจกรรมหนึ่ง หรือหลายกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในด้านต่าง ๆ

รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชน

อนงค์ พัฒนจักร (2545, หน้า 13) ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ 3 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมแข็งขัน (Active) หมายถึง การเข้าร่วมตั้งแต่การเริ่มและการติดตามในกระบวนการ การกำหนดความต้องการแผนงาน ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมการดำเนินงานและความสนใจในผลงานการพัฒนา

2. การมีส่วนร่วมแบบไม่แข็งขัน (Passive) หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยไม่ให้ความสำคัญของการกำหนดแผนงานและนโยบาย ตลอดจนไม่ให้ความสนใจในผลการดำเนินงาน

3. การมีส่วนร่วมแบบเฉื่อยชา (Inert) หมายถึง การเข้าร่วมโดยการถูกชักจูง จำยอม หรือถูกบังคับบัญชา โดยสภาพแวดล้อม บุคคล ซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมประเภทนี้จะแปรเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป

สมจิตร เสาะสมบุรณ์ (2548, หน้า 10-11) ได้กล่าวถึงลักษณะหรือรูปแบบในการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

1. ร่วมแสดงความคิดเห็น
2. ร่วมสละทรัพยากร และวัสดุ
3. ร่วมสละแรงกาย
4. ร่วมสละเวลา

ทวีศักดิ์ ปักษา (2550, หน้า 25) ได้แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน แบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงานและการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

วันเพ็ญ นพไชสง (2552, หน้า 36) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของบุคคลจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้รู้ประโยชน์ที่จะได้รับการเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งเกิดจากการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้เข้าร่วม

ด้วยกันหรือจากการได้รับความช่วยเหลือจากผู้เข้าร่วมอื่น ๆ ดังนั้น ปัจจัยที่ให้เข้ามามีส่วนร่วม และไม่เข้าร่วมสามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. บุคคลจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดก็ตามเมื่อกิจกรรมนั้นสอดคล้องกับความเชื่อพื้นฐานทัศนคติและค่านิยมของตนเอง
2. บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมก็ต่อเมื่อกิจกรรมนั้นมีคุณค่าสอดคล้องกับผลประโยชน์ของตนเอง รวมทั้งปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง
3. บุคคลจะเข้าร่วมกิจกรรม ถ้ากิจกรรมนั้นไม่สอดคล้องกับสิ่งที่บุคคลคาดหวังหรือถ้าเคยได้รับประสบการณ์ที่เป็นคติดอกกิจกรรมนั้นมาแล้ว
4. การมีส่วนร่วมของคนเป็นไปอย่างเสรี บุคคลจะเข้าร่วมตามความพอใจของตนและจะไม่เข้าร่วมเมื่อถูกบีบบังคับ
5. การมีส่วนร่วมของบุคคลจะขึ้นอยู่กับความสามารถและโอกาส
6. บุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมก็ต่อเมื่อได้รับการสนับสนุนกระตุ้นแรงจูงใจ นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2543, หน้า 23 อ้างถึงใน งามศิลป์ แห่งสถิตย์, 2553, หน้า 12) กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. การศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่นการบำเพ็ญประโยชน์ การลงแขกเกี่ยวข้าว เป็นต้น
 2. ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือ หรือมีเกียรติยศ ตำแหน่ง ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วย ทั้ง ๆ ที่ยังไม่มีความศรัทธา หรือความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ออกปากขอแรงผู้น้อยก็ช่วยออกแรง
 3. อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคล ที่มีอำนาจเหนือกว่าทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่าง ๆ เช่น บังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส
- สมจิตร เสาะสมบุรณ์ (2548, หน้า 12) ได้กล่าวว่าปัจจัยของการมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้นอยู่กับ

1. ความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองว่าจะสามารถช่วยตนเองพร้อมช่วยเหลือผู้อื่นได้ และจะต้องแสดงศักยภาพจะเข้าร่วมต่อการพัฒนา
2. โครงสร้างเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่มีเงื่อนไขแบบเศรษฐกิจ เป็นข้อเรียกร้องเบื้องต้นที่ทำให้คนจนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้
3. หน่วยครอบครัวมีความเข้าใจในในเรื่องการมีส่วนร่วม จะมีผลต่อการมีส่วนร่วมและการควบคุมเบื้องล่าง (Control From Below) มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งก็คือ พลังทางสังคม ได้แก่ มาตรการทางสังคม วัฒนธรรม ศาสนา

4. การให้อิสระแก่กลุ่มชาวบ้านที่จะตัดสินใจด้วยกันในกิจกรรมต่าง ๆ จะสร้างความเชื่อมั่นในศักยภาพ ที่มีอยู่ในตัวเองให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน

5. การตัดสินใจร่วมกลุ่มไม่ได้เป็นหลักการตามเหตุผลของการเก็บกำไรผลประโยชน์สูงสุดทางวัตถุ หากแต่ตัดสินใจเข้าร่วมบนพื้นฐานคุณค่าอย่างอื่นผลประโยชน์ทางวัตถุเป็นสิ่งที่ตามมา

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม หมายถึง สิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม เช่น กิจกรรมนั้นสอดคล้องกับความเชื่อพื้นฐาน และทัศนคติของบุคคลนั้น ได้รับการสนับสนุน กระตุ้นและจูงใจให้เข้าร่วมเช่น กิจกรรมนั้นสอดคล้องกับผลประโยชน์ของตนหรือปกป้องผลประโยชน์ของตน แต่การเข้าร่วมกิจกรรมนั้น จะขึ้นอยู่กับความสามารถและโอกาสของแต่ละบุคคลที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ

แนวคิดเกี่ยวกับงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ความหมายและความสำคัญของงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

อดิสร บำรุงญาติ (2550, หน้า 13) ได้กล่าวถึงงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ว่าเป็นภารกิจสำคัญและจำเป็นที่จะต้องมีการเตรียมการรองรับสถานการณ์ไว้ตั้งแต่ยามปกติ เพื่อป้องกันอันตราย หรือลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐ ดังนั้นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยในการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินให้เป็นอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นที่จะต้องจัดทำแผนป้องกันภัยฝ่ายชุมชน ถ้าพึงเจ้าหน้าที่ขององค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ คงดูแลไม่ทั่วถึงในกรณีที่เกิดสาธารณภัย เพราะในสมัยก่อนคือให้เกิดขึ้นก่อนแล้วค่อยเข้าไปช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากภัยนั้น ๆ แต่ไม่ทันกับความต้องการของประชาชน ดังนั้นการเตรียมความพร้อมรับภัยพิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับชุมชน จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องเร่งเสริมสร้างให้เกิดขึ้นและเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและการสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมของประชาชนในการสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ถึงปัจจุบัน เพื่อให้เกิดการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายคือประชาชนในชุมชนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสาธารณภัยในเบื้องต้น มีการจัดทำแผนชุมชนในการป้องกันภัยการปฏิบัติการ ในภาวะฉุกเฉินเมื่อเกิดภัย การอพยพประชาชนเมื่อเกิดภัย อันเป็นการเตรียมความพร้อมของชุมชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การจัดการ สาธารณภัย โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ และร่วมดำเนินงานทุกขั้นตอน

นับตั้งแต่ประเมินความเสี่ยงของการเกิดภัย เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนเตรียมความพร้อม และหาแนวทางป้องกัน และลดผลกระทบจากความเสียหายอันเกิดจากภัย

การจัดการกับภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน มิใช่เรื่องของชุมชนหรือของรัฐฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่เป็นเรื่องที่ต้องอาศัยการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างชุมชน และองค์กรอื่น ๆ เพราะประชาชนจะเป็นผู้รู้และเข้าใจสภาพพื้นที่ สถานการณ์ โอกาส และข้อจำกัดของตน ดีกว่าผู้อื่น การดำเนินการช่วยเหลือ โดยรัฐหรือองค์กรภายนอกฝ่ายเดียวตามแนวคิดและวิธีเดิม จึงไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ และไม่เพียงพอต่อการตอบสนองต่อความจำเป็นของประชาชน

ดังนั้นงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จึงเป็นภารกิจสำคัญเพื่อป้องกันอันตราย หรือลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นทั้งชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐ โดยต้องอาศัยการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นรัฐ ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ แต่หากจะให้ครอบคลุมประชาชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเพราะประชาชนในพื้นที่เองจะเป็นผู้รู้และเข้าใจสภาพพื้นที่ สถานการณ์ โอกาส และข้อจำกัดของตน ดีกว่าผู้อื่น ทำให้สามารถป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้น และช่วยลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นทั้งชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐได้

วัตถุประสงค์ของการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

กรมป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย (2550, หน้า 14) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของแนวคิดการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้การปฏิบัติงานป้องกัน มีขั้นตอนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ
2. เพื่อให้องค์กรเอกชนและประชาชนทั่วไป ได้มีส่วนร่วมในการป้องกันภัย
3. เพื่อสำรวจ รวบรวม และจัดเก็บข้อมูลโดยประชาชนมีส่วนร่วม
4. เพื่อให้ประชาชนทราบและเข้าใจถึงลักษณะ รูปแบบ ความรุนแรง ความถี่

ความสูญเสียและความเสียหายจากการเกิดภัยพิบัติในเขตชุมชน

5. เพื่อให้ประชาชนทราบและข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ รวมทั้งสภาพสถานการณ์ในชุมชน

ของตน

6. เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประเมินความเสี่ยง และจัดระดับความสำคัญในการเกิดภัยพิบัติ และนำไปกำหนดแผนการจัดการกับภัยได้ (แผนป้องกัน และลดผลกระทบ แผนการจัดการในภาวะฉุกเฉิน และแผนเตรียมการฟื้นฟูบูรณะ)

7. เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและเสริมสร้างขีดความสามารถในการพึ่งตนเองในการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงจากผลกระทบของภัย ตลอดจนการประเมินความสามารถของตนเองเพื่อปลูกฝังทัศนคติ และสร้างวัฒนธรรมในการป้องกันมากกว่าตามแก้ไข

8. เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน เนื่องจากประชาชนสามารถป้องกัน และรักษาทั้งชีวิตทรัพย์สิน ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อมของตน

9. เป้าหมายสูงสุดคือ ความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิตที่ปลอดภัย และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

ระบบบริหารจัดการสาธารณสุข

การสร้างระบบบริหารจัดการสาธารณสุขที่นำไปสู่วิสัยทัศน์ที่พึงปรารถนามีหลักการดังนี้ (กรมป้องกันภัยและบรรเทาสาธารณภัย, 2550, หน้า 20-22)

1. ในขณะเกิดเหตุให้ระบบบัญชาการ (Incident Command System) หรือ ICS โดยมีผู้บัญชาการเพียงคนเดียว (Incident Commander: IC)
2. มีการดำเนินการตั้งแต่ป้องกัน การบรรเทา การฟื้นฟู โดยเน้นการป้องกันมิให้เกิดภัยเป็นหลัก
4. ประสานงานร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประชาชน
5. ผู้นำชุมชนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
6. ฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญ และประสบการณ์ในการป้องกัน พัฒนาศักยภาพในการจัดการให้ภัยยุติโดยเร็ว ตลอดจนช่วยเหลือและฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ประสบภัยให้กลับคืนสภาพปกติ

กรมป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยได้กำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุก (Proactive) ในการบริหารจัดการภัยพิบัติทุกขั้นตอน ตั้งแต่ระยะก่อนเกิดภัย ระหว่างเกิดภัย และภายหลังการเกิดภัย ตลอด 24 ชั่วโมง โดยครอบคลุมสถานะภัยทุกประเภท ภัยที่เกิดขึ้นตามฤดูกาล และภัยที่เกิดขึ้นประจำวันดังนี้

1. ศึกษาและจัดทำข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัย
2. จัดทำแผนแม่บทสาธารณสุขแบบบูรณาการ (ปัจจุบัน คือแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ พ.ศ. 2550)
3. เตรียมการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขตามพื้นที่เสี่ยงภัย
4. กำหนดแผนและวิธีปฏิบัติตามประเภทภัยที่เกิดขึ้น
5. เตรียมความพร้อมเพื่อรับสถานการณ์การเกิดภัยธรรมชาติตามฤดูกาลในปฏิทิน (Seasoning Calendar) โดยเสริมสร้างขีดความสามารถให้ทุกภาคส่วน โดยเฉพาะประชาชนและองค์กรเครือข่าย
6. มีศูนย์รับแจ้งและประสานงาน (Call Center) ที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หมายเลข 1784 ปฏิบัติงานตลอด 24 ชั่วโมง

7. มีหน่วยค้นหาและช่วยเหลือ (Search and Rescue)พร้อมปฏิบัติ
8. ให้การสงเคราะห์ผู้ประสบภัยอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติฉุกเฉิน พ.ศ. 2546
9. ดำเนินการฟื้นฟูบูรณะอย่างฉับไว
10. รายงานข้อมูลข่าวสารผลการปฏิบัติงานต่อสาธารณชน และผู้บังคับบัญชาประเมินความพึงพอใจของประชาชน

แนวคิดเกี่ยวกับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

ประวัติการพัฒนาอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในประเทศไทย

พิชิต ตันติศักดิ์ (2544, หน้า 1-4 อ้างถึงใน งามศิลป์ แท้สถิตย์, 2553, หน้า 17-20) ได้กล่าวถึงประวัติการพัฒนาอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในประเทศไทย ไม่ได้บังคับให้ประชาชนเข้าร่วมในด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ทั้ง ๆ ที่งานป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและสงบเรียบร้อยของประชาชนเอง โดยแท้ ประชาชนชาวไทยให้ความสนใจเกี่ยวกับการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนน้อยมาก และส่วนใหญ่ไม่ทราบว่า การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนคืออะไร และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนหรือไม่ อย่างไรก็ตามในประเทศไทย ได้เคยมีประชาชนเข้าร่วมช่วยเหลือในกิจการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในด้านช่วยเหลือป้องกันและบรรเทาภัยทางอากาศแล้ว ตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 และมีกฎหมายรองรับการเข้าร่วมของประชาชนในครั้งนั้น คือ พระราชบัญญัติป้องกันภัยทางอากาศ พ.ศ. 2484

มาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันภัยทางอากาศ บัญญัติว่า “ให้มีสันนิบาตช่วยป้องกันและบรรเทาภัยทางอากาศขึ้นสันนิบาตหนึ่งมีสภาพเป็นนิติบุคคลภายใต้ความควบคุมดูแลของกระทรวงกลาโหม มีวัตถุประสงค์ที่จะแนะนำ ฝึกฝน อบรม ให้ประชาชนรู้จักหน้าที่ปฏิบัติการป้องกัน และบรรเทาภัยทางอากาศและจัดหาผู้ช่วยเหลือ และอุปกรณ์ในการป้องกันและบรรเทาภัยทางอากาศ”

มาตรา 34 บัญญัติว่า “สมาชิกทุกคนมีหน้าที่ปฏิบัติตามข้อบังคับของสันนิบาตโดยเคร่งครัดและมีสิทธิแต่งตั้งเครื่องแบบหรือประดับเครื่องหมาย”

มาตรา 36 บัญญัติว่า “ในกรณีซ้อมป้องกันภัยทางอากาศและในกรณีฉุกเฉินให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม มีอำนาจแต่งตั้งสมาชิกของสันนิบาตหรือบุคคลอื่นใดให้มีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกหรือกิจการอื่นใดแล้วแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมจะเห็นสมควรและให้บุคคลที่ว่ามีฐานะเป็นเจ้าพนักงาน”

ดังนั้น การเป็นสมาชิกสันนิบาตช่วยป้องกัน และบรรเทาภัยทางอากาศในครั้งนี้ถือได้ว่าเป็นครั้งแรกที่ประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจการด้านการป้องกันฝ่ายพลเรือนในประเทศไทย เป็นในรูปอาสาสมัครที่เข้ามาช่วยเหลือประเทศชาติในยามคับขัน เกิดขึ้นจากความเสียสละอาสาสมัครสันนิบาตได้ช่วยแบ่งเบาภาระของเจ้าหน้าที่ในด้านการบรรเทาภัยทางอากาศได้อย่างมาก และสมาชิกอาสาสมัครได้ทำงานอย่างเต็มที่เป็นที่น่ายกย่องสรรเสริญเป็นอย่างยิ่ง

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ผ่านพ้นไป สันนิบาตช่วยป้องกันภัยทางอากาศก็ซบเซาลง เนื่องจากสถานการณ์ได้กลับเข้าสู่สภาพปกติ อันนี้น่าจะเป็นผลชี้ให้เห็นว่า เมื่อบ้านเมืองอยู่ในสภาพปกติไม่มีภัยธรรมชาติรุนแรง เช่น ภูเขาไฟระเบิด แผ่นดินไหว ประชาชนจึงขาดความกระตือรือร้น ในการเตรียมการป้องกันภัยซึ่งในความเป็นจริงแล้วยังมีภัยอื่นเกิดขึ้นได้และนำภัยร้ายแรงได้เสมอ

อาสาสมัครที่มีลักษณะคล้ายกับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ได้รับการกระตุ้นอีกครั้งหนึ่ง และได้มีการฝึกอบรมอย่างกว้างขวาง โดยกองบังคับการตำรวจดับเพลิง ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นโดยใช้ชื่อว่า “อาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัย” เมื่อปี พ.ศ. 2512 การฝึกอบรมอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัยได้กระทำไปแล้วหลายรุ่น การฝึกเน้นด้านการป้องกันและระงับอัคคีภัย การช่วยเหลือผู้ประสบภัย การปฐมพยาบาล ซึ่งเป็นการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในกิจการด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการป้องกัน และระงับสาธารณภัยต่าง ๆ ให้กับประชาชน เป็นการช่วยให้งานด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนให้เผยแพร่ออกไป แต่การดำเนินการฝึกอบรมอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัยนั้น ๆ มีข้อสังเกตว่า ได้กระทำไปตามจำนวนของผู้เข้าสมัครฝึกอบรมแต่ไม่ได้มีการคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และพละานามัยดี และยังไม่มีการระเบียบอันใดออกมารองรับอาสาสมัครกลุ่มนี้

ในปี พ.ศ. 2519 กองป้องกันฝ่ายพลเรือน กรมการปกครอง ได้พิจารณาเห็นว่า ในสถานการณ์ปัจจุบัน ทั้งภายใน และภายนอกประเทศอยู่ในภาวะไม่ปลอดภัย ประเทศมหาอำนาจ ได้พัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ก้าวหน้าไปเป็นอันมาก อำนาจในการทำลายมาฆมหาศาล ประกอบกับความแตกแยกทางอุดมการณ์ทางการเมืองของประเทศมหาอำนาจ จึงเป็นเหตุให้มีการแบ่งการเมืองของโลกออกเป็นฝ่ายได้ 3 ฝ่าย คือ ประเทศฝ่ายโลกเสรี ประเทศฝ่ายคอมมิวนิสต์ และประเทศฝ่ายเป็นกลาง ทำให้โลกปัจจุบันอยู่ในสภาพการณ์ที่เรียกว่า “สงครามเย็น” คือ สภาพที่อยู่ในระหว่างสงคราม แต่ยังไม่มีการใช้กำลังอาวุธ (อาวุธนิวเคลียร์) ประหัดประหารกัน ในสภาวะการนี้ย่อมก่อให้เกิดความตึงเครียดทางการเมือง และเกิดสงครามภาคพื้นทวีป (Convention Warfare) สงครามกองโจรเกิดขึ้นตามส่วนต่าง ๆ ของโลกอยู่ทั่วไป อันจะสามารถเป็นชนวนนำไปสู่สงครามร้อนได้ในที่สุด

ในประเทศไทยก็ได้มีสงครามภายในเกิดขึ้น คือ การก่อการร้าย การปลุกระดม การโฆษณาชวนเชื่อและการลอบทำร้ายเจ้าหน้าที่ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ ประกอบกับภัยธรรมชาติต่าง ๆ ในแต่ละปีก็ได้ทำลายทรัพย์สินทั้งของรัฐบาลและของเอกชน อันเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลประสิทธิภาพในการแก้ไขรวมทั้งขาดความร่วมมือจากประชาชนด้วย

จากสถานการณ์ที่กล่าวข้างต้นนี้ กองป้องกันฝ่ายพลเรือน กรมการปกครองจึงเห็นความสำคัญว่าน่าจะได้มีการฝึกอบรมราษฎรขึ้น เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยต่าง ๆ ที่จะมีความอันเนื่องจากการโจมตีของข้าศึก ตลอดจนภัยต่าง ๆ ที่จะมีความอันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติเพื่อฝึกให้ราษฎรผู้เป็นอาสาสมัครมีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและระงับอัคคีภัยที่บังเกิดขึ้นนอกจากนี้ ยังจะได้มีอาสาสมัครฝ่ายพลเรือนคอยเป็นกำลังสำคัญที่จะสามารถเรียกกระดมกำลังให้ช่วยป้องกันหรือบรรเทาภัยต่าง ๆ เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้น

กองป้องกันฝ่ายพลเรือน กรมการปกครองจึงได้เตรียมเสนอ โครงการฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันฝ่ายพลเรือน และต่อมากกระทรวงมหาดไทยเมื่อต้นเดือนตุลาคม 2519 เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2519 และได้มีคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินขึ้นคณะหนึ่ง โดยมีพลเรือเอกสงัดชลาอยู่เป็นหัวหน้าทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน แทนรัฐบาลของหม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช และต่อมาเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2519 คณะปฏิรูปชุดนี้ก็ได้สั่งการไปยังกระทรวงมหาดไทยให้จัดทำโครงการเสริมความมั่นคงของชาติขึ้น กระทรวงมหาดไทยก็ได้สั่งกรมการปกครองให้ดำเนินการเรื่องนี้เสนอต่อกรมการปกครองได้เสนอโครงการเกี่ยวกับเสริมความมั่นคงไปยังคณะปฏิรูปหลายโครงการ โครงการฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันฝ่ายพลเรือน ก็เป็นโครงการหนึ่งในหลายโครงการ ต่อมาคณะปฏิรูปได้ส่งโครงการของกรมการปกครองทั้งหมด ไปให้เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติพิจารณา ท่านเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติได้พิจารณาเห็นว่า โครงการฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเป็นโครงการที่น่าสนใจ และจะเป็นโครงการเสริมแผนการป้องกันฝ่ายพลเรือนของคณะกรรมการเตรียมพร้อมแห่งชาติ ต่อมา โครงการนี้ได้รับการเห็นชอบจากคณะกรรมการเตรียมพร้อมแห่งชาติแล้วเสนอไปยังรองนายกรัฐมนตรี (พลเอกบุญชัย บำรุงพงศ์) เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติต่อไป ต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2519 ให้ดำเนินการเป็นโครงการเร่งด่วน และให้สำนักงบประมาณจัดสรรเงินงบประมาณ พ.ศ. 2520 ให้ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ ต่อกระทรวงมหาดไทย ได้พิจารณาเห็นว่าโครงการนี้เป็นโครงการใหญ่ และต้องดำเนินการติดต่อกันถึง 5 ปี จึงพิจารณาออกระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2520 ขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการฝึกอบรมและกำหนดคุณสมบัติ วิธีการ ภารกิจและหน้าที่ของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ให้เป็นแนวทางเดียวกันทั่วประเทศ ซึ่งในปี พ.ศ. 2520 ได้มีโครงการทดลอง

ฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ใน 14 จังหวัด คือ จังหวัดอุดรธานี เลย หนองคาย นครพนม สกลนครกาฬสินธุ์ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ ตาก น่าน เชียงราย พิชญ์โลกและจังหวัดปราจีนบุรีตาม โครงการฝึกอบรมจังหวัดละ 250 คน (ปรากฏว่าบางจังหวัดให้ ความสนใจเป็นพิเศษมีอาสาสมัครเข้ารับการฝึกอบรมมาก จังหวัดจึงขอเพิ่มอาสาสมัครเข้ารับการ ฝึกอบรม เช่น จังหวัดหนองคายมีผู้เข้ารับการฝึกเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ทั้งสิ้น 360 คน) ฉะนั้น ในขั้นทดลองนี้จะมีอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ทั้งสิ้นกว่า 3,500 คน สำหรับในปีต่อไปก็จะ ได้ขยายการฝึกอบรมออกไปในจังหวัดต่าง ๆ คือ มีโครงการจะ ฝึกอบรมให้ครบทุกจังหวัดทั่วประเทศไทยภายใน 5 ปี

ในปี พ.ศ. 2521 รัฐบาล ได้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยไทยอาสาป้องกันชาติ พ.ศ. 2521 ประกาศใช้วันที่ 4 กันยายน พ.ศ. 2521 ได้รวมกลุ่มอาสาสมัครรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้ง อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ด้วยใช้ชื่อว่า “ไทยอาสาป้องกันชาติ” ดังนั้น การ ฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ก็หยุดชะงักไปชั่วขณะหนึ่ง อย่างไรก็ตาม หลักสูตรการฝึกอบรมไทยอาสาป้องกันชาติ (ทสปช.) นับว่าใกล้เคียงกับหลักสูตรอาสาสมัคร ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มากกระทรวงมหาดไทย ได้จัดตั้งหมู่บ้านพิเศษ คือ หมู่บ้านอาสา พัฒนาและป้องกันตนเอง (หมู่บ้าน อพป.) ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสา พัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. 2522 ภายใต้หลักการ และ โครงการอาสาพัฒนา และป้องกันตนเอง หรือ โครงการ อพป. ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการสร้างความปลอดภัยถาวรขึ้นในหมู่บ้านต่าง ๆ โดยจัด ให้ราษฎรในหมู่บ้านร่วมมือกันพัฒนาความเจริญ และยกฐานะการครองชีพของตนให้สูงขึ้น ซึ่งจะ เป็นผลในการสร้างความรู้สึกรักหมู่บ้านของตนเองและคุ้มครองป้องกันมิให้ผู้ก่อการร้าย คอมมิวนิสต์เข้ามาคุกคามโดยยึดหลักการทำงานเป็นกลุ่มให้ประชาชนในหมู่บ้านมีความ รับผิดชอบร่วมมือกันบริหารงานของหมู่บ้าน ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ในรูปคณะกรรมการ ทุกคนมี ส่วนร่วมในการปกครองตามแนวทางประชาธิปไตย แนวคิดและเจตนารมณ์ในการจัดตั้งหมู่บ้าน อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง คือการรักษาความปลอดภัยในชนบท การรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินการฝึกอบรม และติดอาวุธให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน เพื่อให้ สามารถทำหน้าที่ป้องกันหมู่บ้านตนเองได้ในเหตุการณ์ที่ไม่รุนแรงเกินไป สามารถปฏิบัติงาน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพและการพัฒนาชนบท หมายถึงการรวมกิจกรรมการ พัฒนา และการบริการของสาขาต่าง ๆ เข้าด้วยกันการฝึกอบรมให้ประชาชนได้รับความรู้ในการ ส่งเสริมอาชีพรวมทั้งบริการทุกสาขา จัดให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมการปกครอง การพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านตนเอง ซึ่งก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าสมบูรณ์พูนสุขของราษฎร ในหมู่บ้าน

กระทรวงมหาดไทย ได้ร่วมกับจังหวัด อำเภอและเทศบาลต่าง ๆ ก็ได้เริ่มมีการฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มาเรื่อยจนถึง ปี พ.ศ. 2530 ได้มีสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ที่ผ่านการฝึกอบรมเพียง 13,390 คน ทำให้ไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติการกิจในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนได้ครอบคลุมทั่วถึงทุกพื้นที่จนกระทั่งปี พ.ศ. 2531 กระทรวงมหาดไทยจึงได้กำหนดระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2531 ขึ้น และได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2531 จึงทำให้การดำเนินงานเกี่ยวกับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เป็นไปอย่างมีระบบและมีกฎหมายรองรับอย่างถูกต้อง

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

อดิศร บำรุงญาติ (2550, หน้า 6 – 7 อ้างถึงใน งามศิลป์ แห่งสถิตย์, 2553, หน้า 21)

ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ไว้ 4 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาภัยอันเกิดจากธรรมชาติหรือภัยจากการกระทำของข้าศึกหรือฝ่ายตรงข้าม ทั้งในยามสงบและยามสงคราม
2. เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมช่วยเหลือ สกัดกั้นและต่อต้านการแทรกซึมบ่อนทำลายของฝ่ายตรงข้ามอันจะก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยขึ้นในบ้านเมือง และเป็นภัยต่อประเทศชาติได้ในทุกลักษณะ
3. เพื่อให้ประชาชนสามารถป้องกันตนเอง ส่วนรวมและประเทศชาติทราบวิธีการอพยพประชากรและส่วนราชการ ทั้งทางด้านยุทธศาสตร์และยุทธวิธี เมื่อถูกข้าศึกโจมตี และภายหลังการโจมตี
4. เพื่อเป็นการรวมกำลังการปฏิบัติของประชาชนขึ้นเป็นหน่วยรักษาความมั่นคงปลอดภัยแก่ประชาชน และประเทศชาติทางด้านพลเรือน เมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือในภาวะสงครามซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้
 - 4.1 สร้างความสำนึกให้ประชาชนได้ตระหนักในภัยทั้งหลาย
 - 4.2 สามารถลดอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐบาลกรณีเกิดภัยธรรมชาติหรือภัยที่เกิดจากการกระทำของข้าศึก
 - 4.3 สามารถป้องกันตนเอง สังคมส่วนรวมและประเทศชาติได้
 - 4.4 เปลี่ยนทัศนคติของประชาชนให้เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
 - 4.5 ทำให้ประชาชนที่ได้รับการฝึกอบรมแล้วให้ความสนับสนุนในการป้องกันภัยต่าง ๆ ของหน่วยราชการทุกหน่วย

4.6 หากจำเป็นสามารถระดมราษฎรเหล่านี้เข้าปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับฝ่ายทหาร ตำรวจ และสมาชิกอาสาสมัคร (อส.) ในการป้องกันและปราบปรามภัยจากฝ่ายตรงข้ามได้เป็นอย่างดี

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2547

กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดระเบียบว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการปฏิรูประบบราชการ และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงสำคัญของระเบียบ มีผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศมีฐานะเป็นศูนย์ อปพร. ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. อปพร. หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
2. ศูนย์ อปพร. หมายความว่า ศูนย์ อปพร.กลาง ศูนย์ อปพร.เขต ศูนย์ อปพร.จังหวัด ศูนย์ อปพร.อำเภอ ศูนย์ อปพร.กิ่งอำเภอ ศูนย์ อปพร.เทศบาล ศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล ศูนย์ อปพร.กรุงเทพมหานคร ศูนย์ อปพร. เขตในกรุงเทพมหานคร และศูนย์ อปพร. เมืองพัทยา

3. คุณสมบัติของสมาชิก อปพร. สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- 3.1 มีสัญชาติไทย
- 3.2 มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์
- 3.3 มีภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่ในเขตศูนย์ อปพร.นั้น
- 3.4 เลื่อมใสการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 3.5 ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตร อปพร.
- 3.6 ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพ หรือวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบหรือเป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ

- 3.7 ไม่เป็นพระภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช
- 3.8 ไม่เป็นผู้เสื่อมเสียในทางศีลธรรม ทุจริต หรือเป็นภัยต่อสังคม ทั้งนี้ ให้นายกเทศมนตรี นายองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการในเขตกรุงเทพมหานคร และนายกเมืองพัทยาเป็นผู้รับสมาชิก อปพร.

4. สมาชิก อปพร. พ้นจากสมาชิกภาพเมื่อ

- 4.1 ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างใดอย่างหนึ่งตามข้อ 6
- 4.2 ตาย

4.3 ลาออก

4.4 ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.สั่งให้พ้นจากสมาชิกภาพเพราะกระทำผิดวินัย หรือ - ประพฤติคนไม่เหมาะสมการฝึกอบรม อปพร. หลักสูตรการฝึกอบรม อปพร. ระยะเวลาการฝึกอบรม และสิทธิในการรับวุฒิบัตร ให้เป็นไปตามรายละเอียดแนบท้ายระเบียบนี้ สำหรับ หลักสูตรการฝึกอบรมเพิ่มทักษะอื่น ๆ ให้เป็นไปตามศูนย์ อปพร. กลางกำหนดให้อธิบดีกรม ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จัดให้มีการ ฝึกอบรม อปพร. ตามหลักสูตรที่กำหนดในข้อ 8 ให้นายกเทศมนตรี นายกองจัดการบริหารส่วน ตำบล ผู้อำนวยการเขตในกรุงเทพมหานคร และนายกเมืองพัทยา จัดทำทะเบียนและประวัติของ สมาชิก อปพร. ตามแบบที่ศูนย์ อปพร. กลางกำหนด และแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เป็นปัจจุบัน

กรณีสมาชิก อปพร. ผู้ใดมีความประสงค์จะย้ายไปสังกัดศูนย์ อปพร.ศูนย์ อปพร.อื่น เนื่องจากย้ายภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ให้มีผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ต้นสังกัดแจ้งเป็นหนังสือ พร้อมส่งทะเบียนประวัติของสมาชิก อปพร.ผู้นั้น ไปยังผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. สังกัดใหม่ และ แก้ไขเปลี่ยนแปลงทะเบียนให้เป็นปัจจุบัน

5. คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร.

5.1 คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร.กลาง ประกอบด้วย

5.1.1 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือรัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการ

5.1.2 ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการ

5.1.3 รองปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นกรรมการ

5.1.4 หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านสาธารณสุขและพัฒนาเมือง เป็นกรรมการ

5.1.5 ปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการ

5.1.6 อธิบดีกรมการปกครอง เป็นกรรมการ

5.1.7 อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นกรรมการ

5.1.8 ผู้ทรงคุณวุฒิอื่นไม่เกิน 8 คน เป็นกรรมการ

5.1.9 อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการและเลขานุการ

5.1.10 ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการป้องกันสาธารณสุข เป็นกรรมการและ

เลขานุการ

5.2 ผู้ช่วยเลขานุการอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร. กลาง มีดังนี้

5.2.1 กำหนดนโยบาย และแนวทางการบริหารกิจการ อปพร. ที่ว่าราชอาณาจักร

5.2.2 เสนอแนวทางมาตรการเกี่ยวกับกิจการ อปพร. ให้ศูนย์ อปพร. ถีปฏิบัติ

5.2.3 กำกับ ดูแล และสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ อปพร. ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

5.3 คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด ประกอบด้วย

5.3.1 ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ

5.3.2 รองผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นรองประธานกรรมการ

5.3.3 หัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดที่เกี่ยวข้องหรือผู้แทน เป็นกรรมการ

5.3.4 ผู้แทนศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการ

5.3.5 ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดไม่เกิน 5 คน เป็นกรรมการ

5.3.6 ผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ไม่เกิน 3 คน เป็นกรรมการ

5.3.7 หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ

5.4 คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร กรุงเทพมหานคร

5.4.1 ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นประธานกรรมการ

5.4.2 ปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นรองประธาน

5.4.3 หัวหน้าส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานครที่เกี่ยวข้อง เป็นกรรมการ

5.4.4 ผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ไม่เกิน 3 คน เป็นกรรมการ

5.4.5 ผู้อำนวยการกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการและเลขานุการกรุงเทพมหานคร

5.5 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัดและศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร ดังนี้

5.5.1 กำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางการดำเนินกิจการ อปพร. ให้เป็นไปตามนโยบายที่คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร. กลาง กำหนด

5.5.2 ให้การสนับสนุนและกำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์ อปพร. ภายในเขตจังหวัด/กรุงเทพมหานคร ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

5.5.3 กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกิจการ อปพร. ที่ไม่ขัดหรือแย้งกับศูนย์ อปพร. กลางกำหนด

การจัดหน่วยอาสาสมัครและการปกครองบังคับบัญชา

1. ศูนย์ อปพร. กลาง (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)

1.1 ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งราชอาณาจักร (รรมว.มท) เป็น
ผู้บัญชาการศูนย์ อปพร. กลาง

1.2 รองผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งราชอาณาจักร (ป.มท.) เป็น
รองผู้บัญชาการศูนย์ อปพร. กลาง

1.3 อธิบดีกรมป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กลาง

1.4 เจ้าหน้าที่กรมป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์

2. อำนาจหน้าที่ของศูนย์ อปพร. กลาง

2.1 ดำเนินงานด้านธุรการของคณะกรรมการอำนาจการศูนย์ อปพร. กลาง

2.2 สนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ เอกสารทางวิชาการ
เกี่ยวกับการบริหารกิจการ อปพร.

2.3 วางระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับ อปพร.

2.4 ศึกษา ค้นคว้า และวิจัยทางด้านวิชาการ ตลอดจนเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ อปพร.

2.5 จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม อปพร. และแผนจัดอัตรากำลังของ อปพร. รวมทั้ง
พิจารณาทบทวนหรือปรับปรุงหลักสูตรและแผนจัดอัตรากำลัง

2.6 จัดให้มีการฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติหลักสูตร อปพร. และหลักสูตรเพิ่มทักษะอื่น ๆ
แก่สมาชิก อปพร.

2.7 ส่งเสริมให้สมาชิก อปพร. เข้ามามีส่วนร่วมในรูปของคณะกรรมการในหน่วย
อปพร. โดยการจัดตั้ง และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการในหน่วย อปพร. ให้เป็นไปตามที่ศูนย์
อปพร. กลาง กำหนด

2.8 ประสานงาน ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิก อปพร.
ทั่วราชอาณาจักร

2.9 ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะกรรมการอำนาจการศูนย์ อปพร. กลางมอบหมายอำนาจ
หน้าที่ของผู้บัญชาการศูนย์ อปพร. กลาง และรองผู้บัญชาการศูนย์ อปพร. กลาง คือ รับผิดชอบใน
การปกครองบังคับบัญชา และกำกับดูแลผู้อำนาจการศูนย์ อปพร. เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ อปพร.
และสมาชิก อปพร. ทั่วราชอาณาจักร

3. อำนาจหน้าที่ของผู้อำนาจการศูนย์ อปพร. กลาง (อ.ปภ.) คือ รับผิดชอบในการ
ปกครองบังคับบัญชา และกำกับดูแลสมาชิก อปพร. ทั่วราชอาณาจักร

4. ศูนย์ อปพร. เขต (ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย) ประกอบด้วย

4.1 ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เขต

- 4.2 เจ้าหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์
อปพร.
5. ศูนย์ อปพร.จังหวัด (สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด) ประกอบด้วย
- 5.1 ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด) เป็นผู้อำนวยการ
ศูนย์ อปพร.จังหวัด
- 5.2 เจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เป็นเจ้าหน้าที่
ประจำศูนย์
6. ศูนย์ อปพร.อำเภอ (ที่ทำการปกครองอำเภอ) ประกอบด้วย
- 6.1 ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนอำเภอ (นายอำเภอ) เป็นผู้อำนวยการศูนย์
อปพร.อำเภอ
- 6.2 เจ้าหน้าที่ของที่ทำการปกครองอำเภอ เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์
7. ศูนย์ อปพร.เทศบาล (สำนักปลัดเทศบาล) ประกอบด้วย
- 7.1 ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาล (นายกเทศมนตรี) เป็นผู้อำนวยการ
ศูนย์ อปพร.เทศบาล
- 7.2 เจ้าหน้าที่ของสำนักปลัดเทศบาลเป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์
8. ศูนย์ อปพร.องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย
- 8.1 นายกององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. องค์การบริหาร
ส่วนตำบล
- 8.2 เจ้าหน้าที่สำนักปลัดเป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์
9. ศูนย์ อปพร.กรุงเทพมหานคร (สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
กรุงเทพมหานคร) ประกอบด้วย
- 9.1 ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนกรุงเทพมหานคร (ผู้ว่าราชการ
กรุงเทพมหานคร) เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.กรุงเทพมหานคร
- 9.2 เจ้าหน้าที่ของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร
เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์
10. ศูนย์ อปพร.เขตในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย
- 10.1 ผู้อำนวยการเขตในกรุงเทพมหานคร เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เขตใน
กรุงเทพมหานคร
11. ศูนย์ อปพร.เมืองพัทยา (สำนักปลัดเมืองพัทยา) ประกอบด้วย

11.1 ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเมืองพัทยา (นายกเมืองพัทยา) เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เมืองพัทยา

11.2 เจ้าหน้าที่ของสำนักปลัดเมืองพัทยา เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์
อำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.ระดับต่าง ๆ (ยกเว้นศูนย์ อปพร.กลางและศูนย์ อปพร.เขต) คือ

1.ปกครองบังคับบัญชา ควบคุมดูแล ให้การสนับสนุน การดำเนินงาน อปพร.ภายในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ สนับสนุนศูนย์ อปพร. ข้างเคียงในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และอำนาจแต่งตั้งรองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เพื่อช่วยเหลือในการปฏิบัติภารกิจ กับการแต่งตั้งบุคคลอื่นเป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ได้

2. ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.จังหวัด และศูนย์ อปพร.กรุงเทพมหานคร มีอำนาจสั่งการ อนุมัติ อนุญาต เกี่ยวกับการปฏิบัติภารกิจ และอาจมอบหมายให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.อำเภอ กิ่งอำเภอ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา หรือเขตในกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี สั่งอนุมัติ อนุญาต แทนก็ได้

อำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เขต (ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย) คือ สนับสนุนการดำเนินงาน อปพร.ภายในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบและสนับสนุนศูนย์ อปพร.ข้างเคียงในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กับมีอำนาจแต่งตั้งรองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เขต เพื่อช่วยเหลือในการปฏิบัติภารกิจได้

การจัดตั้งหน่วย อปพร.

ให้ศูนย์ อปพร.เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เขตในกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา จัดตั้งหน่วย อปพร.ดังต่อไปนี้

1. ฝ่ายป้องกันและบรรเทาภัย
2. ฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อย
3. ฝ่ายสงเคราะห์ผู้ประสบภัย
4. ฝ่ายกู้ชีพกู้ภัย
5. ฝ่ายอื่น ๆ ตามความจำเป็น โดยแต่ละฝ่ายมีหัวหน้าฝ่ายหนึ่งคน รองหัวหน้าฝ่ายสองคน และสมาชิก อปพร.ตามความเหมาะสม โดยให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.นั้น ๆ แต่งตั้งหัวหน้าฝ่ายจากเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์หรือสมาชิก อปพร.

การปกครองบังคับบัญชา

1. สมาชิก อปพร.อยู่ในบังคับบัญชาของหัวหน้าฝ่าย อปพร.
2. หัวหน้าฝ่ายในศูนย์ อปพร. แต่ละตำแหน่งอยู่ในการปกครองบังคับบัญชาของ

ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. นั้น ๆ

3. ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ใน
การปกครองบังคับบัญชาของผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.อำเภอ แล้วแต่กรณี

4. ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.อำเภอ เทศบาล เขตในกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยาอยู่ใน
การปกครองบังคับบัญชาของผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.จังหวัด หรือศูนย์ อปพร.กรุงเทพมหานคร
แล้วแต่กรณี

5. ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.จังหวัด และศูนย์ อปพร.กรุงเทพมหานคร อยู่ใน
การปกครองบังคับบัญชาของผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.กลาง

สิทธิของสมาชิก อปพร. มีดังนี้

1. แต่งเครื่องแต่งกายและประดับเครื่องหมาย อปพร.
 2. ใช้อาวุธปืนของทางราชการในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายเป็น
ลายลักษณ์อักษร
 3. ได้รับสิทธิและการคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
ตามคำสั่ง โดยชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และพนักงานป้องกันภัยตาม
ระเบียบและกฎหมายกำหนด
- นอกจากนี้ สมาชิก อปพร.ที่ปฏิบัติงานดีเด่นเป็นพิเศษอาจได้รับมอบประกาศเกียรติ
คุณสรรเสริญ และเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ
- วินัยของสมาชิก อปพร.
- สมาชิก อปพร. จะต้องรักษาและปฏิบัติตามวินัยโดยเคร่งครัด ดังต่อไปนี้
1. ต้องสนับสนุนและดำรงรักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุข
 2. ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา โดยเคร่งครัด และสนับสนุนการปฏิบัติงาน
ศูนย์ อปพร.ที่ตนสังกัด
 3. ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต อดทน ไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย
และไม่หวังผลประโยชน์ใด ๆ เป็นการตอบแทน
 4. ต้องรักษาความสามัคคีในหมู่คณะและเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อส่วนรวม
 5. ต้องประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี
 6. ต้องไม่เสพสุราของมึนเมาในขณะปฏิบัติภารกิจ
 7. ต้อง ไม่ใช้กริยาวาจาที่ไม่สุภาพต่อประชาชน
 8. ต้อง ไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา

9. ต้องไม่เปิดเผยความลับทางราชการ

10. ต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบเพื่อตนเอง หรือผู้อื่นจากการปฏิบัติภารกิจ อปพร. หากกระทำผิดวินัย ผู้บังคับบัญชามีอำนาจว่ากล่าวตักเตือนได้ และกรณีกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เขต ในกรุงเทพมหานคร หรือเมืองพัทยา แล้วแต่กรณี สั่งให้สมาชิก อปพร. ผู้กระทำผิดพ้นจากสมาชิกภาพได้ทันทีของ สมาชิก อปพร.

1. ปฏิบัติตามคำสั่งผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนและผู้ที่อยู่อำนาจการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมอบหมายในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

2. ปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

3. ในการปฏิบัติหน้าที่ให้ประดับเครื่องหมายหรือแต่งเครื่องแต่งกาย อปพร. และแสดงบัตรประจำตัวสมาชิก อปพร. โดยให้รีบไปรายงานตัวต่อผู้บังคับบัญชาหรือพนักงานเจ้าหน้าที่โดยไม่ชักช้า

4. สมาชิก อปพร. ที่ปฏิบัติงานดีเด่นเป็นพิเศษ หรือผู้ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือกิจการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนจนเกิดผลดียิ่ง ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. อาจพิจารณาขอประกาศเกียรติคุณสรรเสริญและเครื่องหมายเชิดชูเกียรติตามหลักเกณฑ์ที่ศูนย์ อปพร. กลางกำหนด

เครื่องหมาย บัตรประจำตัว วุฒิบัตร

1. ศูนย์ อปพร. ที่จัดฝึกอบรม ให้จัดทำเครื่องหมาย อปพร. และวุฒิบัตรเพื่อมอบให้แก่สมาชิก อปพร. ที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตร อปพร.

2. ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ ออกบัตรประจำตัว วุฒิบัตรเพื่อมอบให้แก่สมาชิก อปพร. ที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่กำหนด

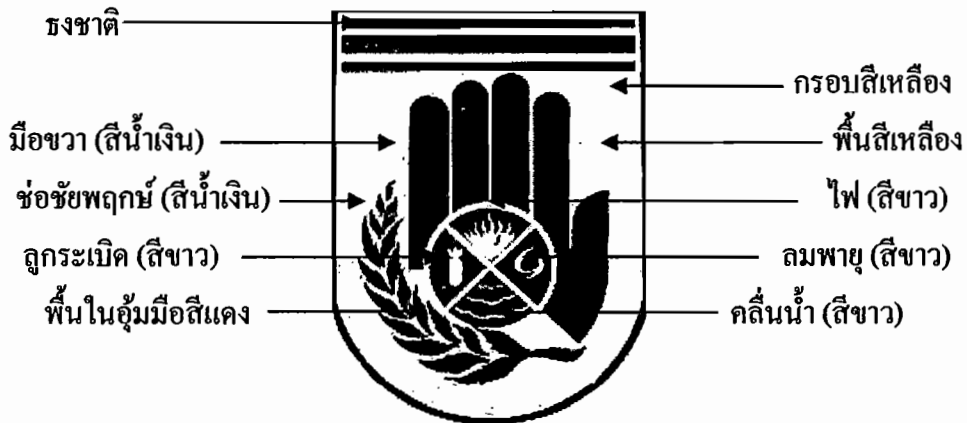
3. บัตรประจำตัวสมาชิก อปพร. มีอายุ 4 ปี เมื่อบัตรประจำตัวชำรุด สูญหาย หักอายุหรือมีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ เช่น ชื่อตัว ชื่อสกุล ให้สมาชิก อปพร. ยื่นคำร้องตามแบบที่ศูนย์ อปพร. กลางกำหนดต่อผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เขตกรุงเทพมหานคร หรือเมืองพัทยา แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาคำเนิการออกบัตรประจำตัวใหม่ให้นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการเขตในกรุงเทพฯ และนายกเมืองพัทยา จัดทำทะเบียนควบคุมบัตรประจำตัวสมาชิก อปพร. ไว้ และแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

เครื่องหมายอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

1. ลักษณะของเครื่องหมาย อปพร. เครื่องหมาย อปพร. ภายในมีเครื่องหมายธงชาติไทย แนวนอนอยู่ทางด้านบนตรงกลางมีรูปมือขวา โดยมีลักษณะถูกระเบิด คลื่นน้ำ ลมพายุ และไฟ อยู่ในอุ้งมือขวา ด้านล่างทางซ้ายมือมีช่อชัยพฤกษ์ 1 ช่อ

2. คำอธิบายความหมาย

- 2.1 ธงชาติไทย หมายถึง สถาบันสูงสุด คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- 2.2 มือขวา หมายถึง การให้การป้องกัน ช่วยเหลือ และบรรเทาภัย
- 2.3 คลื่นน้ำ หมายถึง อุทกภัย
- 2.4 ลมพายุ หมายถึง वादภัย
- 2.5 ไฟ หมายถึง อัคคีภัย
- 2.6 ถูกระเบิด หมายถึง ถูกระเบิดนิวเคลียร์ อาวุธเคมีชีววะ ภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรม
- 2.7 ช่อชัยพฤกษ์ หมายถึง ความสำเร็จ

ภาพที่ 1 เครื่องหมายอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

เนื่องจากอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมีความสำคัญ และกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดระเบียบว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศมีฐานะเป็นศูนย์ อปพร. โดยมีนายกเทศมนตรีทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เทศบาล โดยต้องทำงานประสานความร่วมมือกันระหว่างศูนย์ อปพร. และสมาชิกอาสาสมัคร

ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ดังนั้นจึงได้มีนักวิชาการได้ให้ความสนใจเรื่องการมีส่วนร่วมของ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) โดยได้ศึกษาการมีส่วนร่วมด้านต่าง ๆ ดังนี้

ประพันธ์พงษ์ โสภารัตน์ (2550) ศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานตามบทบาทของสมาชิก อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยทำการศึกษา การปฏิบัติงานตามบทบาทของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2547 ใน 2 ด้าน คือ ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย และด้านการปฏิบัติหน้าที่ต่อหน่วยราชการ และสังคม และได้ให้ความหมายของแต่ละด้านไว้ ดังนี้

1. ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผน การเตรียมการ การประชาสัมพันธ์ การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยระหว่างเกิดภัย การฟื้นฟูผู้ประสบภัยและสถานที่ประสบภัย

2. ด้านการปฏิบัติหน้าที่ต่อหน่วยราชการและสังคม หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผน เตรียมการ ประชาสัมพันธ์ การให้ความช่วยเหลือ อำนาจความสะดวก ต่อหน่วยงาน ราชการ หน่วยงานองค์กรในชุมชน ชุมชนในท้องถิ่น

อดิสร บำรุงญาติ (2550) ศึกษาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ศึกษากรณีของอำเภอเขาสงมี จังหวัดตราด โดยได้ ศึกษาการมีส่วนร่วมของ อปพร. ในด้านการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอยู่ในระดับมาก

สมจิตร เสาะสมบูรณ์ (2548) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะ อปพร. ในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาล: กรณีศึกษาเทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัด อุบลราชธานี โดยได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการฝึกอบรม ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย และด้านการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับหน่วยราชการในการบริการสังคม โดยได้ ให้ความหมายของแต่ละด้านไว้ ดังนี้

1. ด้านการฝึกอบรม คือ การเข้ารับการอบรมหรือสาธิตด้านการกู้ภัยและช่วยเหลือผู้ประสบภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การให้การ สนับสนุนช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการฝึกอบรมหรือสาธิต ด้านการป้องกันและการระงับภัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น อัคคีภัย การซ้อมแผนป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ

2. ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในด้านต่าง ๆ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านอุบัติเหตุ ด้านอัคคีภัย ด้านอุทกภัย ด้านवादภัย และด้าน สารเคมี

3. ด้านการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับหน่วยราชการในการบริการสังคม หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานช่วยเหลือสังคม เช่น การกาเข้าไปมีส่วนร่วมกับทางราชการในวันสำคัญปลงงานพิธีการต่าง ๆ การช่วยเหลือสังคมในช่วยเทศกาลสำคัญ ๆ เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา ฯลฯ

สรุปได้ว่า การเข้ามามีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยนั้น ได้มีนักวิชาการได้ศึกษาไว้ในหลายด้านด้วยกัน การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการเพื่อกำหนดตัวแปรที่จะศึกษา โดยทำการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนใน 4 ด้านได้แก่

1. ด้านการฝึกอบรม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมหลักการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน การมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม/สาธิตด้านการป้องกันและการระงับภัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น ไฟไหม้ น้ำท่วม การมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมความปลอดภัยทางถนนและกฎหมายจราจร การมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม/สาธิตในการซักซ้อมแผนด้านการป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม/สาธิตด้านการกู้ชีพและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

2. ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย หมายถึง การมีส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านไฟไหม้ การมีส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านลมพายุ การมีส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านน้ำท่วม การมีส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านภัยแล้ง การมีส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านสารเคมี

3. ด้านการช่วยเหลือส่วนราชการและสังคม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุนส่วนราชการ/หน่วยงานในพื้นที่หรือหน่วยงานข้างเคียงในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานของทางราชการในวันสำคัญและงานพิธีการ การมีส่วนร่วมดำเนินการรักษาความปลอดภัยต่อสถานที่และบุคคลสำคัญในโอกาสและงานพิธีต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานช่วยเหลือสังคมในช่วงเทศกาลสำคัญ ๆ เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ประชาชน

4. ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หมายถึง การมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น การมีส่วนร่วมการวางแผนในการจัดหา/เก็บรักษาเครื่องมือเครื่องใช้ยานพาหนะวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น ใน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การวางแผนการอพยพประชาชนไปยังพื้นที่ปลอดภัย การวางแผนจัดส่งเครื่องอุปโภค บริโภค น้ำดื่มที่จำเป็นต่อการดำรงชีพไปยังพื้นที่ปลอดภัย การวางแผนในการค้นหาและช่วยเหลือผู้บาดเจ็บจากสาธารณภัย

ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่าสถานภาพส่วนบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญที่นักวิชาการได้ให้ความสำคัญ ผู้ศึกษาจึงนำสถานภาพส่วนบุคคลมาศึกษาเป็นตัวแปรอิสระในครั้งนี้ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก รายละเอียด ดังนี้

เพศ เพศที่แตกต่างกันเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้มีผู้ค้นพบไว้ ดังนี้

ประพันธ์พงษ์ โสภารัตน์ (2550) ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มีต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยผลจากการศึกษาพบว่า เพศต่างกันทำให้การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญที่ .05

สมจิตร เสาะสมบุญ (2548) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะ อปพร. ในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาล: กรณีศึกษาเทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ความแตกต่างกันในเรื่องเพศ มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน โดยที่เพศที่แตกต่างกัน อาจจะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนทั้งแตกต่างกันและไม่แตกต่างกัน

อายุ อายุที่แตกต่างกันเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้มีผู้ค้นพบไว้ ดังนี้

งามศิลป์ แห่งสถิตย์ (2553) ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มีต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตำบลศรีวิสัย อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยผลจากการศึกษาพบว่า อายุต่างกันไม่ทำให้การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกัน

สมจิตร เสาะสมบุญ (2548) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะ อปพร. ในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาล: กรณีศึกษาเทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ความแตกต่างกันในเรื่อง อายุ มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน โดยที่อายุที่แตกต่างกัน อาจจะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนทั้งแตกต่างกันและไม่แตกต่างกัน

ระดับการศึกษา ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้มีผู้ค้นพบไว้ ดังนี้

งามศิลป์ แห่สกลิตย์ (2553) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มีต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตำบลศรีวิสัย อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยผลจากการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาต่างกัน ไม่ทำให้การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกัน

ประพันธ์พงษ์ โสภารัตน์ (2550) ศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานตามบทบาทของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม วุฒิกการศึกษาต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทไม่แตกต่างกัน

สมจิตร เสาะสมบุรณ์ (2548) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะ อปพร. ในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาล: กรณีศึกษาเทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าความแตกต่างกันในเรื่อง ระดับการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน โดยที่ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน อาจจะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนทั้งแตกต่างกันและไม่แตกต่างกัน

อาชีพ อาชีพที่แตกต่างกันเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้มีผู้ค้นพบไว้ ดังนี้

งามศิลป์ แห่สกลิตย์ (2553) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มีต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตำบลศรีวิสัย อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยผลจากการศึกษาพบว่า อาชีพต่างกัน ไม่ทำให้การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกัน

สมจิตร เสาะสมบุรณ์ (2548) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ในฐานะ อปพร. ในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาล: กรณีศึกษาเทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ความแตกต่างกันในเรื่อง อาชีพหลัก มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน โดยที่อาชีพที่แตกต่างกัน อาจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนทั้งแตกต่างกันและไม่แตกต่างกัน

รายได้ รายได้ที่แตกต่างกันเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้มีผู้ค้นพบไว้ ดังนี้

งามศิลป์ แห่สถิตย์ (2553) ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มีต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตำบลศรีวิชัย อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยผลจากการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาต่างกัน ไม่ทำให้การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกัน

ประพันธ์พงษ์ โสภารัตน์ (2550) ศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานตามบทบาทของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคามมีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทไม่แตกต่างกัน

สมจิตร เสาะสมบุรณ์ (2548) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะ อปพร. ในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาล: กรณีศึกษาเทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าความแตกต่างกันในเรื่อง รายได้ต่อเดือน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน โดยที่รายได้ที่แตกต่างกัน อาจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนทั้งแตกต่างกันและไม่แตกต่างกัน

ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ระยะเวลาการเป็นสมาชิกที่แตกต่างกันเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้มีผู้ค้นพบไว้ ดังนี้

งามศิลป์ แห่สถิตย์ (2553) ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มีต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตำบลศรีวิชัย อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยผลจากการศึกษาพบว่า ระยะเวลาการเป็นสมาชิกต่างกัน ไม่ทำให้การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สมจิตร เสาะสมบุรณ์ (2548) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะ อปพร. ในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาล: กรณีศึกษาเทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า สมาชิก อปพร. ที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกแตกต่างกันมีส่วนร่วมในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปได้ว่า ระยะเวลาการเป็นสมาชิกที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่แตกต่างกัน

ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ

ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ

เทศบาลเมืองอรัญญประเทศได้ถูกจัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกา พุทธศักราช 2482 ประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 30 กันยายน พุทธศักราช 2482 เล่ม 56 หน้า 967-970 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 30 กันยายน พุทธศักราช 2482 เป็นต้นไป การจัดตั้งเทศบาลตำบลอรัญญประเทศ เมื่อปีพุทธศักราช 2482 มีพื้นที่ทั้งหมด 164 ตารางกิโลเมตร ซึ่งต่อมาได้มีการพิจารณาถึงอาณาเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลอรัญญประเทศใหม่ เนื่องจากส่วนกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า มีพื้นที่ความรับผิดชอบกว้างขวางเกินกว่ากำลังงบประมาณของเทศบาลตำบลอรัญญประเทศ ที่จะบำรุง ดูแล และพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง จึงได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลตำบลอรัญญประเทศ จังหวัดปราจีนบุรี พุทธศักราช 2493 ตอนที่ 54 เล่ม 67 หน้า 927-932 มีผลใช้บังคับเมื่อ วันที่ 4 ตุลาคม พุทธศักราช 2493 เป็นต้นไป ให้เหลือพื้นที่อาณาเขตความรับผิดชอบรวมทั้งสิ้น 5 ตารางกิโลเมตร เพื่อความสะดวกและเหมาะสมในการบริหารงานของเทศบาล อย่างไรก็ตามเทศบาลอรัญญประเทศได้ขอเปลี่ยนแปลงฐานะขึ้นเป็นเทศบาลเมืองอรัญญประเทศโดยกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศให้มีการเปลี่ยนแปลงฐานะ จากเทศบาลตำบลขึ้นเป็นเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 เป็นต้นไป

ที่ตั้ง อาณาเขต และเขตการปกครอง

1. สำนักงานเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ ตั้งอยู่เลขที่ 2 ถนนสันติภาพ ตำบลอรัญญประเทศ อำเภออรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว รหัสไปรษณีย์ 27120
2. หลักเขตที่ 1 ซึ่งตั้งอยู่ด้านทิศเหนือของของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 33 บริเวณหลักกิโลเมตรที่ 296.300 ตามแนวตั้งฉากห่างจากศูนย์กลางทางรถไฟกรุงเทพฯ-อรัญญประเทศ ประมาณ 250 เมตร บริเวณพิกัด TA 290159
3. ด้านทิศเหนือจากหลักเขตที่ 1 เป็นเส้นขนานกับทางรถไฟกรุงเทพฯ-อรัญญประเทศ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ระยะขนานจากศูนย์กลางทางรถไฟ 250 เมตร ถึงหลักเขตที่ 2 บริเวณกึ่งกลางคลองลึก ซึ่งเป็นเส้นแบ่งแดนระหว่างประเทศไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา บริเวณพิกัด TA 354116
4. ด้านทิศตะวันออกจากหลักเขตที่ 2 เป็นเส้นเลียบบตามกึ่งกลางคลองลึกไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ถึงหลักเขตที่ 3 ซึ่งตั้งอยู่บนห้วยพรหมโหดฝั่งทิศเหนือ บริเวณพิกัด TA 352112

5. ด้านทิศใต้ จากหลักเขตที่ 3 เป็นเส้นเลียบห้วยพรหมโหดฝั่งเหนือไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือถึงหลักเขตที่ 4 ซึ่งตั้งอยู่บนเส้นตั้งฉากกับศูนย์กลางทางรถไฟกรุงเทพฯ - อยุธยาประเทศหลักกิโลเมตรที่ 296.300 บริเวณพิกัด TA 288151

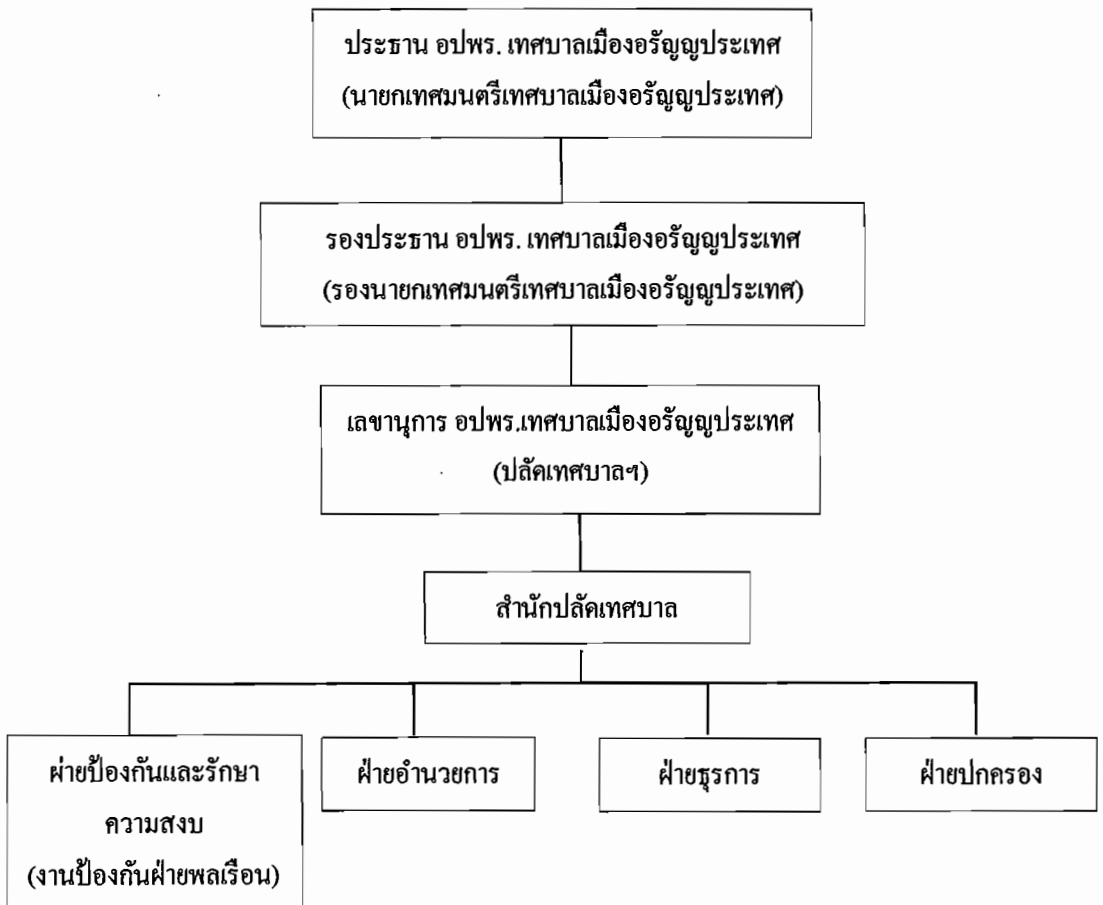
6. ด้านทิศตะวันตกจากหลักเขตที่ 4 เป็นเส้นตรงไปทางทิศตะวันออก เฉียงเหนือจนบรรจบหลักเขตที่ 1

ประชากร

เทศบาลเมืองอรัญญประเทศมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 14,866 คน แบ่งเป็นชาย 7,769 คน หญิง 7,097 คน มีจำนวนประชากรแฝงประมาณ 10,000 คน

โครงสร้างการบริหารศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

โครงสร้างการบริหารงานศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ มีดังนี้

ภาพที่ 2 โครงสร้างการบริหารงานศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมจิตร เสาะสมบุรณ์ (2548) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะ อปพร. ในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาล: กรณีศึกษาเทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของ อปพร. และเปรียบเทียบความแตกต่างของสมาชิก อปพร. ในด้านบุคคล ด้านสังคมและด้านการติดต่อสื่อสารของ อปพร. กับการมีส่วนร่วม และปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของ อปพร. ในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่ม และแนวคิดเรื่องการติดต่อสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิก อปพร. ของศูนย์เทศบาลนครอุบลราชธานี งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 205 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย โดยใช้วิธีจับฉลาก เลือกสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานใช้ t-Test และ F-test (ANOVA) ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1. สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีช่วงอายุไม่เกิน 20 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพเป็นนักเรียนนักศึกษา มีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท เป็นสมาชิกร้อยกว่า 1 ปี และมีสถานภาพเป็นสมาชิก อปพร.

2. สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มีการปฏิบัติการเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารด้านบุคคลอยู่ในระดับมาก และมีการปฏิบัติงานด้านสื่อมวลชนอยู่ในระดับมาก

3. สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มีการปฏิบัติเกี่ยวกับส่วนร่วมในด้านการฝึกอบรมของสมาชิก อปพร. อยู่ในระดับมาก และการปฏิบัติเกี่ยวกับส่วนร่วมในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับหน่วยราชการในการบริการสังคม และด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

โดยสรุป สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ของศูนย์เทศบาลนครอุบลราชธานี มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการอบรมอยู่ในระดับมาก มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริการสังคม และการปฏิบัติเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยอยู่ในระดับปานกลาง อาสาสมัคร อปพร. ที่มีความแตกต่างกันในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และรายได้ต่อเดือน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่แตกต่างกัน แต่สมาชิก อปพร. ที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกแตกต่างกันมีส่วนร่วมในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยอาสาสมัครที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก อปพร. 6-10 ปีมีส่วนร่วมในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

(อปพร.) มากกว่าอาสาสมัครที่เป็นสมาชิกมากกว่า 10 ปี ซึ่งข้อเสนอแนะที่ได้จะใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานของสมาชิกในหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลที่ดีต่อไป

ประพันธ์พงษ์ ไสภารัตน์ (2550) ศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานตามบทบาทของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคามเพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ที่มีระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน และเพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติตามบทบาทของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคามจังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ปี พ.ศ. 2549 จำนวน 315 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติ F-test (ANOVA) ผลการศึกษาปรากฏ ดังนี้

1. สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม มีการปฏิบัติงานตามบทบาทโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาการปฏิบัติงานด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับข้อที่ปฏิบัติจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ตรวจตรา สอดส่อง สถานที่ที่ไม่ปลอดภัยเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัยและรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ, ร่วมวางแผนกับเจ้าหน้าที่ และสมาชิก อปพร. ในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย และร่วมช่วยเหลือผู้ที่ตกอยู่ระหว่างอันตราย ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาการปฏิบัติงานด้านการช่วยเหลือส่วนราชการและส่วนรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเรียงลำดับข้อที่มีการปฏิบัติจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ร่วมรักษาความสงบเรียบร้อย ช่วยอำนวยความสะดวกในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่วนราชการและสังคม จัดขึ้น และร่วมป้องกันการโจรกรรม อาชญากรรมและการก่อความไม่สงบ ตามลำดับ

2. สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน และมีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทไม่แตกต่างกัน

3. สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา การปฏิบัติงานตามบทบาท ดังนี้คือ ควรจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เพียงพอ เช่น วิทยุสื่อสาร รถกู้ภัย อุปกรณ์ดับเพลิง เปลผู้ป่วย เป็นต้น ควรจัดสวัสดิการให้ เช่น เบี้ยเลี้ยง ค่าอาหารค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ สมาชิก อปพร. อย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ควรจัดหางบประมาณสนับสนุน และประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง รวดเร็ว ตามลำดับ

โดยสรุป ผลการปฏิบัติงานตามบทบาทของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคามอยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อเสนอแนะจะเป็น ประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้วางแผน ปรับปรุง สนับสนุนให้ประชาชนเข้าเป็น สมาชิกอปพร. อันจะส่งผลต่อการป้องกันภัยและบรรเทาสาธารณภัยดำเนินการไปอย่างมี ประสิทธิภาพเกิดความสงบเรียบร้อยในชุมชน ส่งผลให้เกิดเป็นชุมชนที่เข้มแข็งต่อไป

อดิศร บำรุงญาติ (2550) ศึกษาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ศึกษาในกรณีของอำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการ ดำเนินงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่อาศัยอยู่ในเขต พื้นที่อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด จำนวน 280 คน เรื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม รวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูล โดยคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS for Windows (Version 10.0) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการศึกษาพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด โดยรวมอยู่ในระดับมากยกเว้น การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมปฏิสัมพันธ์กับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การได้รับบริการที่ดีจากเจ้าหน้าที่ ประจำศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และการมีความพร้อมที่จะเป็นอาสาสมัครป้องกัน ภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ตลอดไป มีส่วนร่วมในระดับที่ต่ำลงมา

2. ข้อเสนอแนะของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันภัยฝ่าย พลเรือน พบว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลควรจัดตั้งศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (ศูนย์ อปพร.) เพื่อบริการประชาชน ควรมีการพัฒนาอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ให้มี ความสามารถในการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่ ควรจัดหางบประมาณสนับสนุน ให้สามารถบริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง และ มีการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เพื่อแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

งามศิลป์ แห่งสถิตย์ (2553) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตำบลศรีวิชัย อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตำบลศรีวิชัย อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นสมาชิกอาสาสมัคร ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในเขตตำบลศรีวิชัย อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวนทั้งสิ้น 120 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ อปพร.จำนวน 16 คนและ อปพร. ที่เป็นประชาชนทั่วไป จำนวน 104 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 1 ฉบับ 37 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าที (t-Test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการศึกษาปรากฏ ดังนี้

1. สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมีส่วนร่วมในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตำบลศรีวิชัย อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม และเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลางโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับหน่วยงานราชการอื่น ๆ ด้านการฝึกอบรม ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และด้านการกู้ชีพผู้ประสบภัย อยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน คือ ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยและสังคม

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตำบลศรีวิชัย อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า

2.1 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มีเพศ ต่างต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยรวมและเป็นรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มี อายุ รายได้ ระดับการศึกษาและระยะเวลาในการเป็นสมาชิก แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตำบลศรีวิชัย อำเภอเสลภูมิไม่แตกต่างกัน

โดยสรุป สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มีส่วนร่วมในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตำบลศรีวิชัย อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับหน่วยงานราชการอื่น ๆ ด้านการฝึกอบรม ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และด้านการกู้ชีพผู้ประสบภัย อยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน คือ ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยและสังคม ซึ่งข้อเสนอแนะที่ได้จะใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนา

ปรับปรุงการปฏิบัติงานของสมาชิกในหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลที่ดีต่อไป
 กานต์ชนิด นุชนิยม (2553) ได้ศึกษาบทบาทของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
 (อปพร.) เทศบาลเมืองบางศรีเมืองในมุมมองของประชาชน การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา
 บทบาทของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในมุมมองของประชาชน โดยทั่วไป และบทบาทที่
 ประชาชนต้องการ เป็นการศึกษาเฉพาะพื้นที่ของเทศบาลเมืองบางศรีเมือง ประชากรในการ
 ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 คน ใช้สถิติในการวิเคราะห์คือ ร้อยละ (Percentage)
 เป็นการวิเคราะห์ประกอบการพรรณนา

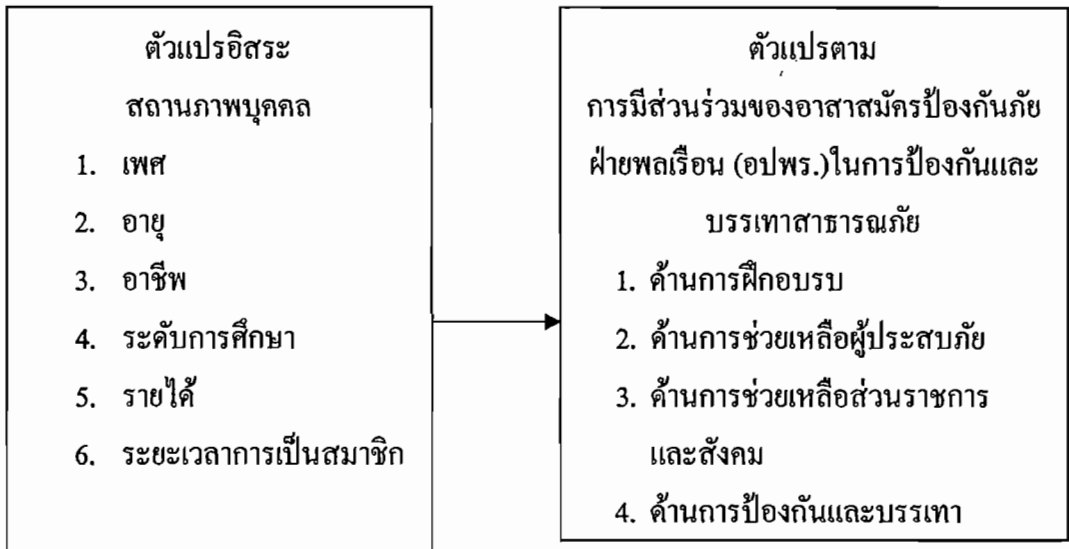
ผลการศึกษาพบว่า

บทบาทของ อปพร. ด้านความพร้อมของตัวบุคคลผู้ทำหน้าที่ อปพร. ในภาพรวมได้แก่
 การวางตัวเหมาะสมต่อหน้าที่ มีความเสียสละต่อส่วนรวม ความพร้อมด้านอุปกรณ์เครื่องมือ
 เห็นว่าแถบสะท้อนแสงนั้น มีความพร้อมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ วิทยุสื่อสาร และรถดับเพลิง
 ด้านอุปกรณ์เครื่องมือ ที่ขาดแคลน ได้แก่ชุดผจญเพลิง และกระบอกไฟ ส่วนความพร้อมด้านการ
 บริหารจัดการ ได้แก่ ความรู้ในเรื่องการช่วยเหลือผู้ประสบภัย และการประสานงานกับทุกฝ่าย
 แต่ยังคงขาดที่ทำการถาวร และไม่มีรถทพทจนอย่างสม่ำเสมอสำหรับ บทบาท ด้านการป้องกันและ
 บรรเทาสาธารณภัย ได้แก่ บทบาทด้านจัดระเบียบการจราจร การรักษาความสงบเรียบร้อย
 โดยทั่วไป การช่วยเหลือราชการทุกรูปแบบ อปพร. มีบทบาทน้อย ในเรื่องการแจ้งเตือนภัยและ
 การป้องกันปราบปรามอาชญากรรม บทบาทด้านการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ได้แก่บทบาทในการ
 รักษาความปลอดภัยสถานที่และบุคลากร การช่วยเหลือผู้ที่ตกอยู่ในอันตราย และการช่วยแจกจ่าย
 อาหารและสิ่งของ อปพร. ไม่มีการเตรียมสถานที่รองรับผู้ประสบภัย ประชาชนส่วนใหญ่รู้จัก อปพร.
 และไม่เคยใช้บริการ ทราบบ้างแต่ไม่ทั้งหมดว่า อปพร. มีหน้าที่อะไร ส่วนใหญ่คิดว่า อปพร.
 มีประโยชน์ต่อสังคม/ชุมชนมากและคิดว่า สิ่งจูงใจที่สำคัญที่สุดที่ทำให้คนเข้ามาเป็น อปพร. ควรมีการ
 ฝึกอบรมทพทจนทุกสามเดือน อปพร. ไม่สมควรได้รับผลตอบแทนจากการเป็นสมาชิก อปพร. เพราะ
 เป็นอาสาสมัคร และคิดว่าไม่มีปัญหาในเรื่องอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงานของ อปพร.
 นอกจากนี้ ส่วนใหญ่ยังคิดว่าการประสานงานระหว่าง อปพร. กับเจ้าหน้าที่เทศบาลที่รับผิดชอบ
 โดยตรงไม่มีปัญหาและส่วนใหญ่ไม่ต้องการเห็น บทบาทของ อปพร. ในการเป็นหัวหน้า
 นักการเมืองและมองภาพพจน์ของ อปพร. ว่าอยากเท

ผลการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในมุมมองของ
 ประชาชน จึงเป็นประโยชน์สำหรับการปรับปรุงพัฒนาตัวบุคคล บทบาท และการปฏิบัติหน้าที่
 ของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วม และเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาการเป็นสมาชิก โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 339

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 183 คน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ด้วยการใช้สูตรของ (Yamane, 1967) ที่มีความเชื่อมั่น 95% และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าโดย } n &= \frac{339}{1+339 (.05)^2} \\ &= 183 \end{aligned}$$

ดังนั้น ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 183 คน

จากนั้นนำจำนวนอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ของแต่ละชุมชน มาคำนวณหากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้วิธีคำนวณแบบสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{คำนวณตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม} = \frac{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวน (อปพร.) ในแต่ละชุมชน}}{\text{จำนวน (อปพร.) ทั้งหมด}}$$

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามชุมชน 18 ชุมชน

ลำดับ	ชุมชน	จำนวนสมาชิก (อปพร.) ทั้งหมด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	ชุมชนฟ้าอัมพร	17	9
2	ชุมชนบ้านน้อยประจันตคาม	23	12
3	ชุมชนบ้านวัดหลวง	19	10
4	ชุมชนบ้านอรุณ	20	11
5	ชุมชนราษฎร์อุทิศ	16	9
6	ชุมชนตลาด	18	10
7	ชุมชนมิตรสัมพันธ์	15	8
8	ชุมชนบริเวณค่าน	18	10
9	ชุมชนหลังโรงเลื่อย	19	10
10	ชุมชนหน้าโรงไฟฟ้า	15	8
11	ชุมชนวังป่าตอง	23	12
12	ชุมชนร่วมใจพัฒนา	20	11
13	ชุมชนสะพานขาวพัฒนา	22	12
14	ชุมชน ก.ม. 2 ฟังซ้าย	20	11

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	ชุมชน	จำนวนสมาชิก (อปพร.) ทั้งหมด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
15	ชุมชน ก.ม.2 ผังขวา	18	10
16	ชุมชน ก.ม.3	21	11
17	ชุมชน ก.ม.5 ผังซ้าย	18	10
18	ชุมชน ก.ม.5 ผังขวา	17	9
	รวม	339	183

การเก็บตัวอย่างกระทำโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก โดยการนำรายชื่ออาสาสมัครป้องกันฝ่ายพลเรือนที่มีอยู่ในชุมชนนั้นมาเขียนและม้วนใส่ภาชนะคละกันให้ทั่วแล้วหยิบขึ้นมาจนได้จำนวนตัวอย่างตามที่คำนวณไว้ในแต่ละชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม ของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ของเทศบาลเมืองอรัญญูประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ซึ่งถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ และ ระยะเวลาในการเป็นสมาชิก จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองอรัญญูประเทศ จังหวัดสระแก้ว เป็นคำถาม โดยเป็นคำถามที่เกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยแยกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการฝึกอบรม จำนวน 5 ข้อ
2. ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย จำนวน 5 ข้อ
3. ด้านการช่วยเหลือส่วนราชการและสังคม จำนวน 5 ข้อ
4. ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 5 ข้อ

ลักษณะของคำตอบเป็นแบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามรูปแบบของลิเคิรทสเกล (Likert Scale) โดยกำหนดค่า ดังนี้

การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด	หมายถึง จำนวนมากกว่า 10 ครั้ง/1 ปี
การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก	หมายถึง จำนวน 7-9 ครั้ง/1ปี
การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง	หมายถึง จำนวน 4-6 ครั้ง/1ปี
การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย	หมายถึง จำนวน 1-3 ครั้ง/1ปี
การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด	หมายถึง ไม่เคย

โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก	ให้ 4 คะแนน
การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย	ให้ 2 คะแนน
การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่อง การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์ หรือไม่ จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ ความถูกต้อง แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านทำการประเมินหาค่าความสอดคล้องภายในเครื่องมือการวิจัย โดยการประเมินข้อความว่า สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องวัดเพียงใด ซึ่งใช้เกณฑ์การประเมินความสอดคล้องกำหนดค่าตัวเลขดังนี้

ค่า +1	หมายถึง	สอดคล้อง
ค่า 0	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
ค่า -1	หมายถึง	ไม่สอดคล้อง

ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

1. ผศ.ดร. ไพฑูรย์ โพธิสว่าง หัวหน้าภาควิชาคณะรัฐศาสตร์ และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2. ดร.ไชยา กุฎาคาร ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิทยาเขตสระแก้วมหาวิทยาลัยบูรพา

3. นายสมชาย ตระการเกียรติ ปลัดเทศบาล เมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

4. ขอรับนำเครื่องมือในการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญคืนแล้วนำมาคำนวณค่าดัชนีความ

สอดคล้อง IOC (Index of Congruence) ของคำถามในแต่ละข้อ ถ้ามี IOC < 0.5 แสดงว่าข้อคำถามนั้นเนื้อหาไม่ตรงตามที่ต้องการวัด ถือว่าใช้ไม่ได้สร้างขึ้นมาแทนใหม่ทดแทนกรณีที่ไม่ครอบคลุม โดยใช้สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา

N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามในภาพรวมได้ค่า (IOC) = 0.97

5. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try Out) กับ อปพร. ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ อปพร. ในพื้นที่ตำบลป่าไร่ จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's Alpha ได้ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.83 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไปได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยและทำการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำแบบบันทึกถึงบัณฑิตวิทยาลัยผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาและคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือไปยัง ประธาน อปพร. ของเทศบาลเมืองอรัญประเทศ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือพร้อมด้วยหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย

3. ทำการนัดหมายกับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ของเทศบาลเมือง อนุรักษ์ประเทศ จังหวัดสระแก้ว ตามวันและเวลาที่กำหนด แล้วเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งแจ้งการตอบแบบสอบถาม พร้อมกับแจกแบบสอบถามให้ตอบจำนวน 183 ชุด โดยอิสระ แล้วรับแบบสอบถามคืนครบถ้วน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยทำการลงรหัสแล้วนำข้อมูลมาบันทึกลงในเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยแบ่งการวิเคราะห์ได้ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยการหาค่าความถี่ และร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองอนุรักษ์ประเทศ จังหวัดสระแก้ว ใน 4 ด้าน ใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เกณฑ์ในการแปลความหมายสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของ อปพร. ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อยู่ในรูปแบบของคะแนนเฉลี่ย แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยการหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= .80 \end{aligned}$$

ระดับคะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด

ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 ระดับการมีส่วนร่วมมาก

ระดับคะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 ระดับการมีส่วนร่วมน้อย

ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมมติฐานการศึกษาวิจัย ดังนี้

สถิติเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายและสรุปสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่เป็นสมาชิก สถิติที่ใช้คือ การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ และการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อพปร.) ในการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์

สถิติเชิงอนุมาน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ โดยใช้สถิติในการทดสอบสมมติฐาน คือ การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว และทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ อำเภออรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในเขตเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 183 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาและนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามได้เต็มจำนวน 183 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 โดยผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งผลการวิเคราะห์ ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองอรัญญประเทศ อำเภออรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- n แทน จำนวนประชาชนในกลุ่มตัวอย่าง
- \bar{X} แทน คะแนนเฉลี่ย
- SD แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- df แทน ระดับขั้นของความเป็นอิสระ
- SS แทน ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง
- MS แทน ค่าความแปรปรวน
- t แทน ค่าสถิติทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม
- F แทน ค่าสถิติทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม
- P แทน ความน่าจะเป็น
- $*$ แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เป็นการนำเสนอจำนวนและร้อยละของของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองอรัญญประเทศ อำเภออรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 183 คน ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏในตาราง ที่ 2 ถึง ตารางที่ 7 ดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	140	76.50
หญิง	43	23.50
รวม	183	100

จากตารางที่ 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 76.50 รองลงมา คือ เพศหญิง จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 23.50

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
อยู่ระหว่าง 18 - 30 ปี	18	9.84
อยู่ระหว่าง 31 - 40 ปี	53	28.96
อยู่ระหว่าง 41 - 50 ปี	64	34.97
51 ปีขึ้นไป	48	26.23
รวม	183	100

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 34.97 รองลงมาคืออายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 28.96 และ ช่วงอายุอยู่ระหว่าง 51 ปีขึ้นไป จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 26.23 โดยช่วงอายุกลุ่มตัวอย่างที่ น้อยที่สุด คือ ช่วงอายุอยู่ระหว่าง 18-30 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 9.84

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกรรวม	48	26.23
ค้าขายและประกอบธุรกิจส่วนตัว	27	14.76
รับจ้าง	87	47.54
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	5	2.73
อื่นๆ	16	8.74
รวม	183	100

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 87คน คิดเป็นร้อยละ 47.54 รองลงมาประกอบอาชีพเกษตรกรรวม จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 26.23 และประกอบอาชีพค้าขายและประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 14.76 อาชีพอื่น ๆ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8.74 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุดประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.73

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	79	43.17
มัธยมศึกษา	78	42.62
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	20	10.93
ปริญญาตรีและสูงกว่า	6	3.28
รวม	183	100

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 43.17 รองลงมามีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 42.62 และ มีการศึกษาอยู่ในระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 10.93 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุดอยู่ในระดับปริญญาตรีและสูงกว่า จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.28

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 5,000 บาท	20	10.93
5,001 - 10,000 บาท	94	51.37
10,001 - 15,000 บาท	64	34.97
15,001 บาทขึ้นไป	5	2.73
รวม	183	100

จากตารางที่ 6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 51.37 รองลงมามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 34.97 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 10.93 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยที่สุด คือ 15,001 บาท ขึ้นไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.73

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาการเป็นสมาชิก

ระยะเวลาการเป็นสมาชิก	จำนวน	ร้อยละ
1-5 ปี	115	62.84
6-10 ปี	58	31.69
11 ปี ขึ้นไป	10	5.47
รวม	183	100

จากตารางที่ 7 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก 1-5 ปี จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 62.84 รองลงมามีระยะเวลาการเป็นสมาชิก 6-10 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 31.69 โดยกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดมีระยะเวลาการเป็นสมาชิก 11 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.47

ส่วนที่ 2 ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในเขตเทศบาลเมืองอรัญญูประเทศ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ผลการวิเคราะห์ แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองอรัญญูประเทศ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 8 ถึงตารางที่ 12 ดังนี้

ตารางที่ 8 แสดงระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองอรัญญูประเทศ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวม

ระดับการมีส่วนร่วมของ อปพร.ในการปฏิบัติงาน ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	\bar{X}	SD	ระดับการมี ส่วนร่วม	ลำดับ
1. ด้านการฝึกอบรม	2.52	0.65	น้อย	3
2. ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย	2.49	0.65	น้อย	4
3. ด้านการช่วยเหลือส่วนราชการและสังคม	3.50	0.81	มาก	1
4. ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	2.80	0.81	ปานกลาง	2
รวม	2.83	0.73	ปานกลาง	

จากตารางที่ 8 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.83$ $SD=0.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการช่วยเหลือส่วนราชการและสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.50$ $SD=0.81$) รองลงมาคือด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.80$ $SD=0.81$) และด้านการฝึกอบรม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.52$ $SD=0.65$) และ ข้อที่มีค่าคะแนนน้อยที่สุด คือ ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.49$ $SD=0.65$) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 แสดงระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในเขตเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ อำเภออรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามความถี่ในด้านการฝึกอบรม

การมีส่วนร่วมของ อปพร. ในการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย	ระดับการมีส่วนร่วมของอปพร. ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย									
	ไม่ เคย	1-3 ครั้ง	4-6 ครั้ง	7-9 ครั้ง	มากกว่า 10 ครั้ง	\bar{X}	SD	ระดับ	ลำดับ	
1. ท่านมีส่วนร่วมในการ ฝึกอบรมหลักการป้องกันภัย ฝ่ายพลเรือน	1 (0.55)	153 (83.60)	26 (14.21)	3 (1.64)	0 (0.00)	2.17	0.43	น้อย	5	
2. ท่านมีส่วนร่วมในการ ฝึกอบรม/สาธิตด้านการ ป้องกันและการระงับภัย ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น ไฟไหม้ น้ำท่วม	0 (0.00)	80 (43.71)	99 (54.10)	4 (2.19)	0 (0.00)	2.58	0.54	น้อย	3	
3. ท่านมีส่วนร่วมในการ ฝึกอบรมความปลอดภัยทาง ถนนและกฎหมายจราจร	7 (3.83)	106 (57.92)	67 (36.61)	3 (1.64)	0 (0.00)	2.36	0.58	น้อย	4	
4. ท่านมีส่วนร่วมในการ ฝึกอบรม/สาธิตในการ ซักซ้อมแผนด้านการป้องกัน อุบัติเหตุต่าง ๆ	4 (2.19)	80 (43.71)	58 (31.69)	40 (21.86)	1 (0.55)	2.75	0.84	ปาน กลาง	2	
5. ท่านมีส่วนร่วมในการ ฝึกอบรม/สาธิตด้านการการ กู้ชีพและช่วยเหลือ ผู้ประสบภัย	10 (5.46)	60 (32.79)	80 (43.72)	30 (16.39)	3 (1.64)	2.76	0.85	ปาน กลาง	1	
						รวม	2.52	0.65	น้อย	

จากตารางที่ 9 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ด้านการฝึกอบรม ในภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.52$ SD = 0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าคะแนนมากที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม/สาธิตด้านการการกู้ชีพและช่วยเหลือผู้ประสบภัย มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.76$ SD = 0.85) และท่านมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม/สาธิตในการซักซ้อมแผนด้านการป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ มีค่าคะแนนอยู่ใน

ระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.75$ SD=0.84) ท่านมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม/สาธิตด้านการป้องกันและการระงับภัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น ไฟไหม้ น้ำท่วม มีค่าคะแนนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.58$ SD=0.54) ท่านมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมความปลอดภัยทางถนนและกฎหมายจราจร มีค่าคะแนนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.36$ SD=0.58) และข้อที่มีค่าคะแนนน้อยที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมหลักการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มีค่าคะแนนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.17$ SD=0.43) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 แสดงระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในกาปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองอรัญญูประเทศ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

การมีส่วนร่วมของ อปพร. ในการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย	ระดับการมีส่วนร่วมของ อปพร. ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย									
	ไม่เคย	1-3 ครั้ง	4-6 ครั้ง	7-9 ครั้ง	มากกว่า 10 ครั้ง	\bar{X}	SD	ระดับ	ลำดับ	
6.ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติงาน ช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้าน ไฟไหม้	6 (3.28)	29 (15.85)	75 (40.98)	73 (39.89)	0 (0.00)	3.17	0.81	ปาน กลาง	2	
7.ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติงาน ช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้าน ลมพายุ	22 (12.02)	136 (74.32)	25 (13.66)	0 (0.00)	0 (0.00)	2.02	0.51	น้อย	4	
8.ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติงาน ช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้าน น้ำท่วม	0 (0.00)	20 (10.92)	57 (31.15)	88 (48.09)	18 (9.84)	3.57	0.81	มาก	1	
9.ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติงาน ช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้าน ภัยแล้ง	12 (6.56)	146 (79.78)	22 (12.02)	0 (0.00)	3 (1.64)	2.10	0.57	น้อย	3	
10.ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติงาน ช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้าน สารเคมี	79 (43.17)	101 (55.19)	3 (1.64)	0 (0.00)	0 (0.00)	1.58	0.53	น้อย ที่สุด	5	
รวม						2.49	0.47	น้อย		

จากตารางที่ 10 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยในภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.49$ SD = 0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าคะแนนมากที่สุด คือท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านน้ำท่วม มีค่าคะแนนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.57$ SD = 0.81) รองลงมาคือท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านไฟไหม้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.17$ SD = 0.81) และท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านภัยแล้ง อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.10$ SD = 0.57) ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านลมพายุ อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.02$ SD = 0.51) และข้อที่มีค่าคะแนนน้อยที่สุด คือท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านสารเคมีอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X}=1.58$ SD = 0.53) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 แสดงระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ อำเภอ อรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามด้านการช่วยเหลือส่วนราชการและสังคม

การมีส่วนร่วมของ อปพร. ในการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย	ระดับการมีส่วนร่วมของอปพร. ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย					\bar{X}	SD	ระดับ	ลำดับ
	ไม่ เคย	1-3 ครั้ง	4-6 ครั้ง	7-9 ครั้ง	มากกว่า 10 ครั้ง				
11.ท่านมีส่วนร่วมในการให้ การสนับสนุนส่วนราชการ/ หน่วยงานในพื้นที่หรือ หน่วยงานข้างเคียงในการ ป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย	0 (0.00)	21 (11.47)	71 (38.80)	73 (39.89)	18 (9.84)	3.48	0.82	มาก	3
12.ท่านมีส่วนร่วมในการ ดำเนินกิจกรรมร่วมกับ หน่วยงานของทางราชการใน วันสำคัญและงานพิธีการ	0 (0.00)	10 (5.47)	64 (34.97)	73 (39.89)	36 (19.67)	3.74	0.84	มาก	2
13.ท่านมีส่วนร่วมดำเนินการ รักษาความปลอดภัยต่อ สถานที่และบุคคลสำคัญใน โอกาสและงานพิธีต่าง ๆ	0 (0.00)	24 (13.12)	89 (48.63)	49 (26.78)	21 (11.47)	3.37	0.85	ปาน กลาง	4

ตารางที่ 11 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของ อปพร. ในการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย	ระดับการมีส่วนร่วมของอปพร. ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย					\bar{X}	SD	ระดับ	ลำดับ
	ไม่ เคย	1-3 ครั้ง	4-6 ครั้ง	7-9 ครั้ง	มากกว่า 10 ครั้ง				
14.ท่านมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติงานช่วยเหลือสังคม ในช่วงเทศกาลสำคัญ ๆ เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา ฯลฯ	0 (0.00)	10 (5.46)	37 (20.22)	82 (44.81)	54 (29.51)	3.98	0.85	มาก	1
15.ท่านมีส่วนร่วมในการ ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ เกี่ยวกับการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยแก่ ประชาชน	0 (0.00)	45 (24.59)	110 (60.11)	25 (13.66)	3 (1.64)	2.92	0.67	ปาน กลาง	5
รวม						3.50	0.81	มาก	

จากตารางที่ 11 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ด้านการช่วยเหลือส่วนราชการและสังคมในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.50$ SD= 0.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าคะแนนมากที่สุด คือท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานช่วยเหลือสังคมในช่วงเทศกาลสำคัญ ๆ เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา ฯลฯ มีค่าคะแนนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.98$ SD = 0.85) รองลงมาคือท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานของทางราชการในวันสำคัญและงานพิธีการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.74$ SD = 0.84) และท่านมีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุนส่วนราชการ/หน่วยงานในพื้นที่หรือหน่วยงานข้างเคียงในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.48$ SD = 0.82) ท่านมีส่วนร่วมดำเนินการรักษาความปลอดภัยต่อสถานที่และบุคคลสำคัญใน โอกาสและงานพิธีต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.37$ SD = 0.85) และข้อที่มีค่าคะแนนน้อยที่สุด คือท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.92$ SD = 0.67) ตามลำดับ

ตารางที่ 12 ระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ อำเภอ อรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

การมีส่วนร่วมของ อปพร.ในการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย	ระดับการมีส่วนร่วมของ อปพร.ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย									
	ไม่ เคย	1-3 ครั้ง	4-6 ครั้ง	7-9 ครั้ง	มากกว่า 10 ครั้ง	\bar{X}	SD	ระดับ	ลำดับ	
16.ท่านมีส่วนร่วมในการ วางแผนปฏิบัติการในการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณ ภัยกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น	15 (8.20)	122 (66.66)	37 (20.22)	6 (3.28)	3 (1.64)	2.24	0.71	น้อย	5	
17.ท่านมีส่วนร่วมการ วางแผนในการจัดหาเก็บ รักษาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ วัสดุ อุปกรณ์ที่ จำเป็นในการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย	18 (9.84)	61 (33.33)	62 (33.88)	30 (16.39)	12 (6.56)	2.76	1.05	ปาน กลาง	3	
18.ท่านมีส่วนร่วมในการ วางแผนการอพยพ ประชาชนไปยังพื้นที่ ปลอดภัย	12 (6.56)	56 (30.60)	106 (57.92)	9 (4.92)	0 (0.00)	2.61	0.58	ปาน กลาง	4	
19.ท่านมีส่วนร่วมในการ วางแผนจัดส่งเครื่องอุปโภค บริโภค น้ำดื่มที่จำเป็นต่อ การดำรงชีพ ไปยังพื้นที่ ประสบภัย	3 (1.64)	22 (12.02)	77 (42.08)	60 (32.79)	21 (11.47)	3.40	0.90	ปาน กลาง	1	
20.ท่านมีส่วนร่วมวางแผน ในการค้นหาและช่วยเหลือ ผู้บาดเจ็บจากสาธารณภัย	6 (3.28)	38 (20.76)	91 (49.73)	45 (24.59)	3 (1.64)	3.00	0.81	ปาน กลาง	2	
						รวม	2.80	0.81	ปาน กลาง	

จากตารางที่ 12 พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.80$ SD = 0.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าคะแนนมากที่สุด คือท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดตั้งเครื่องอุปโภค บริโภค น้ำดื่มที่จำเป็นต่อการดำรงชีพไปยังพื้นที่ประสบภัย มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.40$ SD = 0.90) รองลงมาคือท่านมีส่วนร่วมวางแผนในการค้นหาและช่วยเหลือผู้บาดเจ็บจากสาธารณภัย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.00$ SD = 0.81) และท่านมีส่วนร่วมการวางแผนในการจัดหา/เก็บรักษาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ วัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.76$ SD = 1.05) ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการอพยพประชาชนไปยังพื้นที่ปลอดภัย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.61$ SD = 0.58) และข้อที่มีค่าคะแนนน้อยที่สุด คือท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.2$ SD = 0.71) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 13 ถึงตารางที่ 19 ดังนี้

ตารางที่ 13 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 เพศต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัคร

ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมืองอรัญญประเทศต่างกัน

การมีส่วนร่วมของ อปพร. ในการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย	เพศชาย		เพศหญิง		t	Sig.
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
1. ด้านการฝึกอบรม	12.61	1.74	12.65	1.90	-0.113	0.800
2. ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย	12.44	2.36	12.46	2.40	-0.053	0.770
3. ด้านการช่วยเหลือส่วนราชการ และสังคม	17.45	3.27	17.63	3.15	-0.321	0.554
4. ด้านการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย	14.07	3.45	13.86	3.12	0.378	0.502
รวม	3.54	0.54	3.54	0.56	0.18	0.717

*(p < .05)

จากตารางที่ 13 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองอรัญญูประเทศ จำแนกตามเพศ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 14 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 อายุต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมืองอรัญญูประเทศต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.669	3	0.223	1.182	0.318
ภายในกลุ่ม	33.752	179	0.189		
รวม	34.421	182			

*($p < .05$)

จากตารางที่ 14 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองอรัญญูประเทศ จำแนกตามอายุ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ที่มีอายุต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 15 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 อาชีพต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย เทศบาลเมืองอรัญญูประเทศต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.616	4	0.154	0.811	0.520
ภายในกลุ่ม	33.805	178	0.190		
รวม	34.421	182			

*($p < .05$)

จากตารางที่ 15 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จำแนกตามอาชีพ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 16 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 ระดับการศึกษาต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองอรัญญประเทศต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.302	3	0.101	0.527	0.664
ภายในกลุ่ม	34.119	179	0.191		
รวม	34.421	182			

*($p < .05$)

จากตารางที่ 16 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จำแนกตามระดับการศึกษา ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 17 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 5 รายได้ต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย เทศบาลเมืองอรัญญประเทศต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.485	6	0.162	0.854	0.466
ภายในกลุ่ม	33.936	179	0.190		
รวม	34.421	182			

*($p < .05$)

จากตารางที่ 17 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จำแนกตามรายได้ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ที่มีรายได้ต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 18 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 6 ระยะเวลาการเป็นสมาชิกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองอรัญญประเทศต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.151	2	0.075	0.396	0.674
ภายในกลุ่ม	34.270	180	0.190		
รวม	34.421	182			

*($p < .05$)

จากตารางที่ 18 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จำแนกตามระยะเวลาการเป็นสมาชิก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาการเป็นต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 19 ตารางสรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
1. เพศต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมืองอรัญญประเทศต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
2. อายุต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมืองอรัญญประเทศต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 19 (ต่อ)

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
3. อาชีพต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองอรัญญประเทศต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
4. ระดับการศึกษาต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองอรัญญประเทศต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
5. รายได้ต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย เทศบาลเมืองอรัญญประเทศต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
6. ระยะเวลาการเป็นสมาชิกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองอรัญญประเทศต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

จากตารางที่ 19 พบว่า เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาการเป็นสมาชิกที่แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามด้านการฝึกอบรม ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ด้านการช่วยเหลือส่วนราชการและสังคม และด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในเขตเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จำนวน 183 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-Test) และการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการ เชนเฟ็พผล การศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา
2. อภิปรายผลการศึกษา
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว สรุปสาระสำคัญของผลการศึกษาได้ ดังนี้

ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 76.50 มีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 34.97 ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 47.54 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 43.17 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 51.37 และมีระยะเวลาการเป็นสมาชิก 1-5 ปี จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 62.84

การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในภาพรวม มีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการการช่วยเหลือส่วนราชการและสังคม อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการฝึกอบรม อยู่ในระดับน้อย และ ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

การมีส่วนร่วมด้านการฝึกอบรม จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ด้านการเฝ้าระวังปัญหา อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม/สาธิตด้านการการกู้ชีพและช่วยเหลือผู้ประสบภัย มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ท่านมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม/สาธิตในการซักซ้อมแผนด้านการป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ท่านมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม/สาธิตด้านการป้องกันและการระงับภัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น ไฟไหม้ น้ำท่วม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ท่านมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมความปลอดภัยทางถนนและกฎหมายจราจร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย และ ท่านมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมหลักการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มีค่าคะแนนอยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ด้านการการช่วยเหลือผู้ประสบภัยอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย พบว่าข้อที่มีค่าคะแนนมากที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านน้ำท่วม มีค่าคะแนนอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้าน ไฟไหม้ อยู่ในระดับปานกลาง ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านภัยแล้ง อยู่ในระดับน้อย ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านลมพายุ อยู่ในระดับน้อย และท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านสารเคมี อยู่ในระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมด้านการช่วยเหลือส่วนราชการและสังคม จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ด้านการช่วยเหลือส่วนราชการและสังคมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าข้อที่มีค่าคะแนนมากที่สุด คือท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานช่วยเหลือสังคมในช่วงเทศกาลสำคัญ ๆ เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา ฯลฯ มีค่าคะแนนอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานของทางราชการในวันสำคัญและงานพิธีการอยู่ในระดับมาก ท่านมีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุนส่วนราชการ/หน่วยงานในพื้นที่หรือหน่วยงานข้างเคียง

ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อยู่ในระดับมาก ท่านมีส่วนร่วมดำเนินการรักษาความปลอดภัยต่อสถานที่และบุคคลสำคัญใน โอกาสและงานพิธีต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง และท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าข้อที่มีค่าคะแนนมากที่สุด คือท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดส่งเครื่องอุปโภค บริโภค น้ำดื่มที่จำเป็นต่อการดำรงชีพไปยังพื้นที่ประสบภัย มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือท่านมีส่วนร่วมวางแผนในการค้นหาและช่วยเหลือผู้บาดเจ็บจากสาธารณภัย อยู่ในระดับปานกลาง ท่านมีส่วนร่วมการวางแผนในการจัดหาเก็บรักษาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ วัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอยู่ในระดับปานกลาง ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการอพยพประชาชนไปยังพื้นที่ปลอดภัย อยู่ในระดับปานกลาง และท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

การทดสอบสมมติฐาน

1. เพศต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัย ฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมืองอรัญญูประเทศต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
2. อายุต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมืองอรัญญูประเทศต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ที่มีอายุต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
3. อาชีพต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย เทศบาลเมืองอรัญญูประเทศต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่าย พลเรือน (อปพร.) ที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
4. ระดับการศึกษาต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองอรัญญูประเทศต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า

อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. รายได้ต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย เทศบาลเมืองอรัญญประเทศต่างกัน ผลการศึกษาพบว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ที่มีรายได้ต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

6. ระยะเวลาการเป็นสมาชิกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมืองอรัญญประเทศต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาการเป็นต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปได้ว่า เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาการเป็นสมาชิกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว มีประเด็นที่น่าสนใจในการอภิปรายดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศในภาพรวม พบว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการช่วยเหลือส่วนราชการและสังคม ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการฝึกอบรมและด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย จากผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนนั้นมีส่วนร่วมในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่เทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้วอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการเข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือส่วนราชการและสังคมมากที่สุด อาจเป็นเพราะในช่วงเทศกาลสำคัญ ๆ เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา ฯลฯ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนจะเข้ามาช่วยจัดระเบียบจราจรและดูแลความเรียบร้อย เข้ามามีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุนส่วนราชการ/หน่วยงานในพื้นที่หรือ

หน่วยงานข้างเคียงในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีส่วนร่วมดำเนินการรักษาความปลอดภัยต่อสถานที่และบุคคลสำคัญใน โอกาสและงานพิธีต่าง ๆ ส่วนด้านการป้องกันสาธารณภัย นั้น มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะจังหวัดสระแก้วเป็นจังหวัดที่สงบ เรียบร้อย เกิดเหตุการณ์ในด้าน สาธารณภัยไม่บ่อยครั้งนัก ส่วนใหญ่จึงมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดส่งเครื่องอุปโภค บริโภค น้ำดื่มที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ ไปยังพื้นที่ประสบภัยมากกว่า ส่วนในด้านการฝึกอบรมนั้น อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในเขตเทศบาลเมืองอรัญญูประเทศ มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย โดยส่วนใหญ่จะผ่านการฝึกอบรม/สาธิตด้านการการกู้ชีพและช่วยเหลือผู้ประสบภัย การฝึกอบรม/สาธิตในการซักซ้อมแผนด้านการป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ การฝึกอบรม/สาธิตด้านการป้องกันและการระงับภัยต่าง ๆ แต่การเข้ารับการฝึกอบรมนั้นจัดขึ้น ไม่บ่อยครั้งนัก จึงทำให้อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมีส่วนร่วมในด้านการฝึกอบรมน้อย ส่วนด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยนั้นคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยเป็นลำดับสุดท้ายของการมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้าน โดยมีส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านน้ำท่วมมากที่สุด เพราะสภาพพื้นที่ของ ตลาดเทศบาลเมืองอรัญญูประเทศ เกิดอุทกภัยได้ง่าย จึงทำให้อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมมากกว่า งานช่วยเหลือผู้ประสบภัย ด้านไฟไหม้ ภัยแล้ง และลมพายุซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของงามศิลป์ แห่งสถิตย์ (2553) ที่ทำการศึกษามีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตำบลศรีวิชัย อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งพบว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมีส่วนร่วมในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน แต่แตกต่างกับงานวิจัยของประพันธ์พงษ์ โสภารัตน์ (2550) ที่ทำการศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานตามบทบาทของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในเขตอำเภอมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ที่พบว่า สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมีส่วนร่วมในงานด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยและการช่วยเหลือส่วนราชการและส่วนรวมอยู่ในระดับมาก

โดยสรุปผลการศึกษามีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนนั้น อยู่ในระดับปานกลางซึ่งหน่วยงานราชการควรที่จะนำประเด็นดังกล่าว ไปส่งเสริมการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนให้เหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ส่งผลให้การทำงานของเทศบาลเมืองอรัญญูประเทศมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล โดยให้อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมีส่วนสำคัญในการร่วมพัฒนา ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และหลักการกระจายอำนาจที่มุ่งให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองอย่างแท้จริง

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของเทศบาลเมืองอัญญาประเทศ จำแนกสถานภาพส่วนบุคคล มีดังนี้

1. จำแนกตามเพศ ผลการศึกษาพบว่า เพศต่างกันไม่ทำให้การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเพราะการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยนั้น มีภาระงานในหลายหน้าที่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนจึงสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ที่เหมาะสมกับเพศของตนได้ แต่ในการเข้ามาเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนนั้น เพศชายจะเข้ามาเป็นสมาชิกของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมากกว่า สืบเนื่องมาจากสังคมยอมรับว่าเพศชายมีภาวะความเป็นผู้นำในการกล้าคิด กล้าตัดสินใจและการออกปฏิบัติหน้าที่เพื่อการช่วยเหลือสังคมต่าง ๆ มากกว่า เพศหญิง ซึ่ง ไม่สอดคล้องกับประพันธ์พงษ์ โสภารัตน์ (2550) และงามศิลป์ แห่งสถิตย์ ที่ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มีต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยผลจากการศึกษาพบว่า เพศต่างกันทำให้การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญที่ .05

2. จำแนกตามอายุ ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอายุไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเพราะว่าอายุไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งสอดคล้องกับ งามศิลป์ แห่งสถิตย์ (2553) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มีต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตำบลศรีวิสัย อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยผลจากการศึกษาพบว่า อายุต่างกันไม่ทำให้การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกัน

3. จำแนกตามอาชีพ ผลการศึกษาพบว่า อาชีพต่างกันไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพราะว่าการปฏิบัติงานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนนั้น จะใช้เวลานอกเวลาปฏิบัติงานของอาสาสมัครแต่ละคน จึงไม่กระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามอาชีพของตน ซึ่งสอดคล้องกับ งามศิลป์ แห่งสถิตย์ (2553) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มีต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตำบลศรีวิสัย อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยผลจากการศึกษาพบว่า อาชีพต่างกันไม่ทำให้การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกัน

4. จำแนกตามระดับการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพราะว่าคุณรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยนั้นจะเป็นเทคนิคเฉพาะในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ซึ่งผู้ปฏิบัติงานต้องผ่านการอบรมมาก่อน ดังนั้นไม่ว่าจะมีระดับการศึกษาแตกต่างกันอย่างไรก็ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งสอดคล้องกับ งานศิลป์ แห่งสถิตย์ (2553) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มีต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตำบลศรีวิชัย อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยผลจากการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาต่างกันไม่ทำให้การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกัน

5. จำแนกตามรายได้ ผลการศึกษาพบว่า รายได้แตกต่างกันไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อาจเป็นเพราะอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนนั้นเป็นการอาสาเข้ามาปฏิบัติงาน บทบาทหน้าที่เช่นเดียวกัน ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครนั้นไม่เกี่ยวกับระดับรายได้จึงไม่มีความแตกต่างกันในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับ งานศิลป์ แห่งสถิตย์ (2553) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มีต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตำบลศรีวิชัย อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยผลจากการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาต่างกันไม่ทำให้การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกัน

6. จำแนกตามระยะเวลาการเป็นสมาชิก ผลการศึกษาพบว่าระยะเวลาการเป็นสมาชิกแตกต่างกันไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อาจเพราะว่าไม่ว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนจะเข้ามาเป็นสมาชิกในระยะเวลาเท่าใดก็ต้องร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ในการปฏิบัติงานป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับ งานศิลป์ แห่งสถิตย์ (2553) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มีต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตำบลศรีวิชัย อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยผลจากการศึกษาพบว่า ระยะเวลาการเป็นสมาชิกต่างกันไม่ทำให้การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกัน

จากผลการศึกษาทำให้ทราบว่า เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้และระยะเวลาการเป็นสมาชิกต่างกัน ไม่ได้ทำให้การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อม ความเสถียรและการอุทิศตนในการทำงานเพื่อสังคมส่วนรวม มากน้อยเพียงใด ซึ่งมีได้เป็นการบังคับแต่เป็นการทำด้วยความสมัครใจของบุคคลนั้น ๆ

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเข้ารับการฝึกอบรมอย่างน้อยปีละ 1-2 ครั้ง เพื่อเพิ่มทักษะและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนอย่างต่อเนื่องและควรจัดให้มีเครื่องมือติดต่อสื่อสารที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ ปัจจุบันไว้ใช้ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยเพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานและทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ผู้บริหารควรมีการฝึกอบรมการช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากสารเคมีเพิ่มเติมเพื่อทบทวนความรู้ให้แก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ให้มีความรู้พร้อมปฏิบัติการเสมอ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนนั้นควรมีการนำไปศึกษากับพื้นที่อื่นเพื่อให้ได้ข้อสรุปผลการศึกษาเพิ่มมากขึ้น

2. การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นเพิ่มเติมเช่น ตัวแปรด้านความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์กู้ภัย ฯลฯ

บรรณานุกรม

- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2550). *คู่มือการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน สำหรับประชาชน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- กานต์ชนิต นุชนิยม. (2553). *บทบาทของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เทศบาลเมือง บางศรีเมืองในมุมมองของประชาชน*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา นโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- งามศิลป์ แห่สติดิษฐ์. (2553). *การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในเขต อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา นโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เจริญ ภัสระ. (2540). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของรัฐ*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ทวีศักดิ์ ปักษา. (2550). *ความคิดเห็นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา นโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประพันธ์พงษ์ ไสภารัตน์. (2550). *การปฏิบัติงานตามบทบาทของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในเขตอำเภอมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา นโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประภาพร ศรีสถิตธรรม. (2543). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมศึกษาเฉพาะกรณีของชุมชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาบริหารธุรกิจศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วันเพ็ญ นพไธสง. (2552). *ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในจังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาบริหารธุรกิจศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สมจิตร เสาะสมบุรณ์. (2548). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะตะ อปพร. ในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาล กรณีศึกษาเทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อดิสร บำรุงญาติ. (2550). *การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีศึกษาอำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการปกครองท้องถิ่น, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อนงค์ พัฒนจักร. (2545). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ กรณีศึกษาหมู่บ้านห้วยม่วง จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมวิทยาการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Yamane, T. (1967). *An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามประกอบกรวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยจัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของ อปพร. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของ อปพร. ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน
 - ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม ให้ท่านเติมข้อมูลและเลือกตอบให้ตรงกับข้อมูลของตัวผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบแบบสอบถามให้ตรงกับระดับที่ท่านปฏิบัติจริง
3. การตอบแบบสอบถามนี้ ขอให้ท่านได้ตอบตรงตามที่ท่านได้ปฏิบัติอย่างแท้จริง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบต่อกระเทือนก่อให้เกิดความเสียหายแก่ท่านแต่อย่างใดขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง

พ.จ.อ.สมโภช ชุมกระโทก
 นิสิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
 คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลเกี่ยวกับท่านตาม
ความเป็นจริง เพียง 1 ช่อง

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
2. อายุ 1. 18-30 ปี 2. 31-40 ปี
 3. 41-50 ปี 4. 51 ปีขึ้นไป
3. อาชีพ 1. เกษตรกรรม 2. ค้าขาย
 3. รับจ้าง 4. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
 5. อื่นๆ
4. ระดับการศึกษา
 1. ประถมศึกษา 2. มัธยมศึกษาตอนต้น-ตอนปลาย
 3. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า 4. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่าหรือสูงกว่า
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
 1. ต่ำกว่า 5,000 บาท
 2. 5,001 - 10,000 บาท
 3. 10,001-15,000 บาท
 4. สูงกว่า 15,000 บาท
6. ระยะเวลาการเป็นสมาชิก
 1. 1-5 ปี
 2. 6-10 ปี
 3. 10 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในงาน

ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

โดยแบ่งระดับการมีส่วนร่วม เป็น 5 ระดับ

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบให้ตรงกับความจริงของท่าน

การมีส่วนร่วมของอาสาป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในงาน ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	ระดับการมีส่วนร่วม จำนวนครั้ง/ปี				
	มากกว่า 10 ครั้ง	7-9 ครั้ง	4-6 ครั้ง	1-3 ครั้ง	ไม่เคย
1.ด้านการฝึกอบรม					
1.1 ท่านมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมหลักการป้องกันภัย ฝ่ายพลเรือน					
1.2 ท่านมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม/สาธิตด้านการป้องกัน และการระงับภัยต่างๆที่เกิดขึ้น เช่น ไฟไหม้, น้ำท่วม					
1.3 ท่านมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมความปลอดภัยทาง ถนนและกฎหมายจราจร					
1.4 ท่านมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม/สาธิตในการชักซ้อม แผนด้านการป้องกันอุบัติเหตุต่างๆ					
1.5 ท่านมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม/สาธิตด้านการการกู้ ชีพและช่วยเหลือผู้ประสบภัย					
2.ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย					
2.1 ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้าน ไฟไหม้					
2.2 ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้าน ลมพายุ					
2.3 ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยด้านน้ำท่วม					

การมีส่วนร่วมของอาสาป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในงาน ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	ระดับการมีส่วนร่วม จำนวนครั้ง/ปี				
	มากกว่า 10 ครั้ง	7-9 ครั้ง	4-6 ครั้ง	1-3 ครั้ง	ไม่เคย
2.4 ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้าน ภัยแล้ง					
2.5 ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้าน สารเคมี					
3.ด้านการช่วยเหลือส่วนราชการและสังคม					
3.1 ท่านมีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุนส่วนราชการ/ หน่วยงานในพื้นที่หรือหน่วยงานข้างเคียงในการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย					
3.2 ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับ หน่วยงานของทางราชการในวันสำคัญและงานพิธีการ					
3.3 ท่านมีส่วนร่วมดำเนินการรักษาความปลอดภัยต่อ สถานที่และบุคคลสำคัญในโอกาสและงานพิธีต่างๆ					
3.4 ท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานช่วยเหลือสังคม ในช่วงเทศกาลสำคัญๆ เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา ฯลฯ					
3.5 ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ประชาชน					
4.ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย					
4.1 ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติการในการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น					
4.2 ท่านมีส่วนร่วมการวางแผนในการจัดหาเก็บรักษา เครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ วัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นใน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย					
4.3 ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการอพยพประชาชนไป ยังพื้นที่ปลอดภัย					

การมีส่วนร่วมของอาสาป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในงาน ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	ระดับการมีส่วนร่วม จำนวนครั้ง / ปี				
	มากกว่า 10 ครั้ง	7-9 ครั้ง	4-6 ครั้ง	1-3 ครั้ง	ไม่เคย
4.4 ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดส่งเครื่องอุปโภค บริโภคน้ำดื่มที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ ไปยังพื้นที่ ประสบภัย					
4.5 ท่านมีส่วนร่วมวางแผนในการค้นหาและช่วยเหลือ ผู้บาดเจ็บจากสาธารณภัย					